

titése.
adása.
titése.
adás.
Gra-
dioze-
vasás.
l rap-
z-moll
s, hi-

titése.
dása.
titése.
adás.
30.35

ofon.
olva-
13.05
elzás.
szene.
adás
zdrák-
dása.
Hrek.

titése.
dása.
titése.
adás.
21.15
ka

ofon.
olva-
13.05
s. 18
dása.
e dr
idő-
ház

abb
let.
ny).

gald
vi-
eres.
dea

réta-
Ora

per-
szek
ógé-
Vla

ták
alók
nu-
elő-
adó

rim
yal-
avi
ki

és
dó-
ra-
er-

MAGYAR LAPOK

4 Lei

Ramaszetter Róbert urnak

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 237 (1383) szám * Vasárnap, 1936 október 18

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

A kormány üdvözlő tisztelegéssel volt a királynál

Házi ünnep és díszbéd a sinaii kastélyban Ofelsége 43-ik születésnapja alkalmából. — Minisztertanács a Sinaiaból Bucuresztibe hazatérő külön vonaton. — Szigorú intézkedéseket határoztak el az árdrágitások ellen

Bucuressti. Saját tud. A kormány tagjai tegnap ünnepélyes keretek között fejezték ki jókívánataikat az uralkodónak, 43-ik születésnapja alkalmából, a Peles-kastély csarnokában. A kormány nevében Tatarescu miniszterelnök egy Grigorescu-pastellát ajándékozott az uralkodónak. Maria királyné egy kis lovasszobrot ajándékozott, Abliff udvari marsall egy kétszáz éves vázát, a királyi gárda pedig egy kristályalapon álló órárt.

A felköszöntő ünnepség után díszbéd volt, amelyen Tatarescu kormányelnök köszöntötte fel az uralkodót. A király röviden válaszolt. Megköszönte a jókívánásokat s kijelentette, hogy a trón és az ország egyesülésében minden győzelem kezességét látja.

A sinaii ünnepségek után a király kihallgatáson fogadta Tatarescu miniszterelnököt, majd Antonescu külügyminisztert, aztán Anghelescu tábornok hadügyminiszter kinevezési okmányt terjesztett a király elé aláírás végett, amellyel Mihály nagyvajdát kadétörmesterré léptetik elő. Ugyancsak a születésnap alkalmából a király emlékérmét nyújtott át Miklós hercegnek, annak emlékéül, hogy 25 évet szolgált a hadseregben.

Visszajövet Sinairól, a vonaton minisztertanácsot tartottak a kormány tagjai, amelyről a következő hivatalos közleményt adták ki:

A minisztertanács meghallgatván az ipar- és kereskedelmi miniszter expozíciót, elhatározta az utóbbi időben mutatkozó áremelkedések sürgős korlátozását és megtorlását, mert nem látja azokat indokoltaknak. Tekintettel arra, hogy a kormány kifejezésre juttatta azon megingathatatlan elhatározását, mely szerint védeni fogja a lei értékállandságát, az árdrágitás ellen hozandó intézkedések a spekulatív törvény szigorú alkalmazásában fognak állani s abban, hogy a kormány fel-

függesszi azok behozatali hányadait, akik árdrágitásban vétkesek. A minisztertanács ezután folytatta a parlament elé terjesztendő törvényjavaslatok megvitatását.

Eddig tart a közlemény. A még kiszivárgott hírek szerint a miniszterelnök behatóan foglalkozott a hitel újraéledésére irányuló intézkedésekkel, de ezekre vonatkozólag csak a jövő héten fog határozatot hozni.

Tárgyalta aztán a minisztertanács az időszzerű külpolitikai kérdéseket, különösen a király prágai látogatásával és a belga állásfoglalással kapcsolatban, majd a miniszterelnök minden miniszterrel külön tárgyalta az egyes minisztériumok szükségleteiről és az általuk benyújtandó törvényjavaslatokról.

Végül a minisztertanács megbízta Tatarescut, készítse el a trónbeszédtervezetet a november 15-én történió parlamenti ülészakmegnyitásra.

Inculetz minisztereinek helyettes rádióelőadást tartott a királyról

Bucuressti. Saját tud. Inculetz minisztereinek helyettes rádióelőadást tartott tegnap, a király születésnapja alkalmából. Ugy jellemezte a királyt, hogy független gondolkodású, s rendkívül feltételes elhatározásának egyedül a közjó által befolyásolható függetlenségére.

Mindig új utakat keres országa fejlesztése érdekében. És, ha régi megszokásokba, vagy újításoktól irtózkodó elmékbe ütközik, mindig le tudja küzdeni az ellenállást, bizva abban, hogy népe megérti őt. Minden államügyet pontosan ismer. Állandó tevékenységben van, semmit sem ír alá elolvasatlanul és nem járul semmihez hozzá, amit előbb nem vitatott meg nagyon alaposan a tanácsadóival. Nem elégszik meg az általános magyarázatokkal, mindig a dolgok mélyére akar hatolni, mint ahogy ezt megmutatta a többek között a konverziós törvény előkészítésénél is.

A „Hazafias Arcvonal” országos nagygyűlést tart Bécsben

Kétszázhatvanöt külön vonat szállítja a gyűlés közönségét

Bécsből jelentik: Pénteken délután nyolcvan, szombaton százharmincöt és vasárnap ötven különvonatot szállítja a hazafias arcvonal nagygyűlésére seregliből háromszázötven ezer embert Bécsbe. A nagygyűlést szombaton este nyolc órakor nyitja meg Schuschnigg szövetségi kancellár és

meghívták arra az összes Bécsben tartózkodó követeket. Ausztriának nincsen országgyűlése, a hazafias arcvonal az egyetlen testület, amely előtt az egész országnak szóló kijelentések elhangozhatnak.

A legújabb belga események

Ismét izgalom van a külpolitikában, még pedig ezúttal Belgium legújabb elhatározása miatt. Ezt az elhatározást királyi beszéd adta tudtul a világnak, s lényege abban foglalható össze, hogy Belgium a maga katonai felségjogai tekintetében ezentul önállóan akarja megszabni utjait, vagyis függetleníti magát a világháború győztes nagyantantjától. Ki kell emelnünk, hogy a függetlenítés nem jeleni szembe fordulást, nem jelenti azt, hogy az egykori nagyantant legerősebben pártfogolt állama most ellentéteket akar kiélezni egykori pártfogóival szemben. Csak a függetlenné váláson, a gyámságtól való szabaduláson van a hangsúly; mintegy annak az akaratnak a megnyilvánítása, hogy Belgium az egykori semlegességét kívánja visszakapni.

Mert Belgiumnak a világháborúig való története tulajdonképpen ezen a semlegességen nyugodott, e semlegességben fejlesztette ki a maga belső jólétét és fölvirágzását. Egyike Európa legkisebb államainak, mely a nyugati germán és román faji határ átmeneti területen fekszik 30 ezer négyzetkilométernyi kiterjedésben. Együttal azonban Európa legsűrűbben lakott állama a maga nyolcmilliónyi népességgel, vagyis négyzetkilométerenként 267 lakossal. Önálló államként az 1830-ik évtől kezdve szerepel. Akkor szakadt el nehéz harcok árán Németalföldről, melynek addig déli része volt, s mellyel együtt addig a német, a francia, a spanyol és az osztrák uralkalm változásainak volt a részese. Az északi Németalföld (Hollandia) túlnyomóan protestáns jellegű, a déli Németalföld (Belgium) katolikus jellegű. Ez a valláskülönbség is egyik nagy előmozdítója volt a szétválásnak. Hogy az addig érte vetelkedő hatalmak részére csábító zsákmány ne lehessen, azért a belgiumi függetlenségi harc beveződésekor, 1830 decemberében a londoni nagyhatalmi konferencia elismerte Belgium függetlenségét, s egyúttal semleges államnak nyilvánította.

A világháború éppen azzal kezdődött, hogy Németország ezt a semlegességet megsértve, elfoglalta Belgiumot s felvonulási területek használatára Franciaország ellen. Ez a világháborús megpróbáltatás tette aztán Belgiumot kétségessé arra, hogy semlegességéről lemondjon, illetve a maga határvédelme érdekében a francia katonai rendszerhez csatlakozzék. Ennek a kifejezése volt az, hogy 1920-ban katonai szövetséget kötött Franciaországgal. Most a királynak legutóbb tett bejelentése éppen ebben az állapotban idéz elő lényeges változtatást, mert a katonai szövetségből való szabadulást akarja. Ilyen vonatkozása miatt keltett a király bejelentése Párizsban olyan idegességet.

Az állapotok idefejlődése két okra vezethető vissza. Egyik a belgiumi belső állapotokban a germánfajú népiség előtörése, másik pedig az, hogy a belga katolikusok megújuló öntudatosága a kommunista világáramlattal szemben az egész Belgium népét mozgásba hozta. Ez az utóbbi mozgalom, amely Krisztus király (Christus Rex) eszméjéből indulva, rexista-mozgalomnak nevezi magát, arra is alkalmas, hogy a germánfajú flamand-népesség és a francia-fajú wallon-népesség között egy megújuló Belgiumért összefogást hozzon létre. Mind erősebbek azok a megnyilvánulások, melyek a flamand nemzetiek és a rexisták között

Valami egészen új

KÜLÖNBÖZŐ CSOMAGOLÁSBAN,
GYÓGYTÁRÁKBAN, DROGÉRIÁKBAN
ÉS KÖTSZER-ÜZLETEKBE KAPHATÓ.

Pansaplast „Sebtapasz”

AZ IDEÁLIS GYORSKÖTÉS

A „Pansaplast Tapasz” az ideális gyorskötés. Deszinficiáló védő rétegre (mullra) préselt, rugalmas anyagból áll. Ezáltal minden testrészt biztonságosan simán; semmilyen mozgásban nem gátol, a bűt nem tépi és nem eszik.

Védi a sebet, vérzéscsillapító, esetleges átnedvesedésnél is biztosan ellenáll. Házi patikákból, műhelyekben, turánál ne hiányozzék, sőt mindig kéznél legyen a „PANSAPLAST TAPASZ”.

az együttműködést keresik. A két politikai csoport különben eddig is egymással párhuzamosan haladt.

Viszont a flamand nemzeti mozgalomnak is, a rexistának is van valami alapvető különbsége. A flamandok a népiség eszméje alapján állanak, vagyis a faji azonosság szerinti országos összetartást akarják; a rexisták az államiság mindenüvé behatolását, vagyis a fasizmus elképzelése szerinti úgynevezett „totalitást” igénylik. Minthogy a flamandok az ország népességének a hatvan százalékát alkotják, ennélfogva az ő népiségük érvényesítése az állami totalitás esetén se vehető hátra, sőt többségi jogon még állami teljesség is lehetne belőle. A rexizmus azonban a wallon katolikus ifjúságból indult, s így az állami tekintélyuralomban a wallon szempontot se akarja föladni. A megoldás az, hogy mindkét népiség a szövetség (föderalizmus) formájában találja meg a maga állami részesedését, vagyis két nemzeti eszmének az egy állameszme fenntartása iránti közösségében. A közösséget aztán az ugyanazon egy vallásban való életük látja el erkölcsi megalapozással és betetőzéssel.

A belgiumi két népiségnek ez a legújabb kori kialakulása, s az új államszervező irányzatok közötti eligazodása, illetve ilyen eligazodásra törekvése igen tanulságos életfolyamat. Igen tanulságos éppen most, mikor a népiség nemzeti irányja annyira hajlandó az egymással való kiéleződésre, illetve egymás elnyomására, ha azok a népiségek egyszerre föbbben jelentkeznek egy állam keretén belül. A belga fejlődési folyamat azt mutatja, hogy ezt az egymás elleni törést a vallási egység testvéri szövetséggé tudja átváltoztatni.

De mivel a vallási eszme ilyen elsőrendű alakító erő a belga közéletben, éppen ezért támadt ott az Európaszerte megindult vallásellenes irányú áramlatokkal szemben olyan aggodalom, mely az egész belga népen átvonul. Belgiumnak látnia kell, hogy a kommunizmus a francia kormányzatra is elhatározó befolyást gyakorol, s hogy olyan európai összeütközés készülődik, melyben az orosz és német kerülnek

egymással szembe. Együttal azonban az orosz-szal a kommunista világforradalmi irány és annak a vallásellenessége keres magának diadalt. És ehhez az oroszhoz fűtve magát a francia is a legutóbbi katonai szövetséggel.

Igy tárult fel a meredély Belgium előtt, hogy neki az orosz kommunizmus segítésére kell odavonulnia, ha a francia katonai rendszerben benne marad. A keresztény vallásban egységes, e vallásban népi kiegyenlítődést találó Belgiumnak a vallásellenes áramlatok növeledését kellene szolgálnia. Ezt az életével való nagy ellenmondást hárfította el a belga király legutóbbi bejelentése, mellyel a világnak a maga hadügyi önállóságát adta tudtára. A kereszténység önvédelmi ösztöne volt benne ebben a bejelentésben.

XI. PIUS PAPA koronázása ezidélte évfordulója alkalmából az a zivonyörű könyv jelent meg

Kállay Miklós:

A pápa és a Vatikán

A pompás könyv egy szakavatott írótolla mellett 100 zivonyörű köpönyökbe csomagolva Szent Péter mai utódját a leghatalmasabb koncepciójú papák egyikét megmutatja őt a vatikáni szertartások káprázatos pompájában, a zarándokok százezreinek hátrólátásában, a zarándokok államférfiúi díszességében és legmeghittebb és lefizetettebb nemes emberi múltjában. Ime néhány fejezete a könyvnek: Diadalos nap és a pápa'szék. A lombard városok és a Vatikán trónját. Rattl bismarok megválasztása. A Conclave és XI. Pius választása. A háke fejedelmek. Hogy tölti a Pápa egy napját, stb. stb. A könyv ára 264 lel és portó. Megrendelhető lapunk könyvosztályánál.

Árverési hirdetmény

Írta: Cser Iván

Hát csak oda került a szépszemű Szakonyi is! A fekete táblára... A község háza előtt ország-világ olvashatja, hogy bizonyos tartozások miatt két darab tehene kerül árverésre. Vasárnap mise után meg majd élőszóval is kihirdetik a templom előtt...

Ilyen szegény, de ilyen szegény! Árverezik a község első gazdáját.

Persze, sok cifra história megesezt addig, míg azt az árverési hirdetményt kiszögezték. Azzal a kutya szerelemmel kezdődött... A szépszemű Szakonyinak a sok leány között egyetlen férfigyereket adott az Isten. Kényeztettek is. S ez a Miklós, az első gazda fia belegabalyodott egy kiszolgált parádés kocsis leányába. A Bélyi Roziba.

Akkoriban hónapokig ez a szerelem tartotta izgalomba a falut. Találgatták a népek: elveszi-e vagy nem veszi el? Hát elvette. Igaz, hogy az esküvőt nem követte lakodalom. Nem húzta a cigány a tágas Szakonyi-házban s az öreg Bélyi sem fogadta be őket, hanem csak egy kis bérelt szobában húzták meg magukat a kitagadottak. De Istenem! A boldogság egy kis szobába is elfér!

Éltek, mint más szegény ember. Miklós nap-számába járt, aratot, fát vágott. Egy ideig

tetszett is neki az új élet, de az elkényeztetett gazdafi hamarosan megunt a dicsőséget. A második évben meghalt a gyermekük, szülei is hívogatták, az asszonnyal is összekocant s egy szép napon a menyecske liába várta az urát...

Igy lett a Miklós legény megint, a Rozi meg leány. De az a szerelem, az a kutya szerelem! Elég az hozzá, hogy a Bélyiek házikója fellett elszálló golyamadár egy kis egészséges férfigyereket pottyantott be a kéménylyukon. Az öreg Bélyi egy csöppet sem örült neki:

— Hát mit gondol a gazdag Szakonyi, hogy az unokáját is én tartom el... — és megindította a gyermektartási pert.

— Abból pedig nem eszik az a kódis, hogy a fattyát én fizessem! — jelentette ki az öreg Szakonyi.

Hej! Szívén találta a fattyú szó a Rozit s a tárgyalásra magával vitte eleven tanubizonyoságot a gyereket.

— Erre a gyerekekre merik azt mondani, hogy fattyú! Csak a szemét nézzék meg az urak, ha nem-e szakasztott olyan szemre van, mint az apjának, meg az öregapjának?

Bizonny nem kellett ennél különb tanubizonyoságot! A gyerek ugyanazzal a csodálatos nagy barna szemmel bámult az árnyékvilágba, amellyel a Szakonyi-familiát is megáldotta az Isten s amelyről a „szépszemű” nevezetet kapták.

Bélyiek megnyerték a pert. Miklóst kötelezték, hogy fizesse a gyermektartást

Miniszteri utasítás a borforgalmi adójának kiszámítására

A pénzügyminiszter a borforgalmi adójának kalkulációjára vonatkozóan újabb körrendeletet küldött szét az összes pénzügyvizsgálóságokhoz. A rendelet ismételtén felhívja a pénzügyi közsegek figyelmét arra, hogy a forgalmi adót a belföldi termékek után a számlázott összérték alapján kell kalkulálni, tehát az árú nettó értékéhez hozzá kell számítani a fogyasztási adót, a szállítási költséget, a csomagolást stb.

Hasonlóképpen kell eljárni a borforgalmi adójának kiszámításánál.

Ha direkt a termelő által forgalomba hozott közönséges borból van szó, amelyet a termelő helyről adnak el, a miniszter beleegyezett abba, hogy az ilyen borok után nem kell külön számlákat kiállítani, (factura) hanem a forgalmi adót 30 lel középérték szerint kell számítani.

A pénzügyminiszternek azonban tudomására jutott az, hogy bizonyos borokat ennél sokkal nagyobb áron adnak el és pedig részben a termelés helyén, részben pedig a városban működő lerakatokban. És az ilyen borok után is csak harminc lel középértéknek megfelelő forgalmiadót fizetnek.

Tréfát csinált Párizs népe a légvédelemből

Párizsból jelentik: A légvédelmi gyakorlatok lefolyásáról kiadott rendőri jelentések megállapítják, hogy Párizs lakosságának egy része komolytalanul viselkedett az éjjeli támadások idején. Néhol vörös bengáli tüzeket, fényeket gyújtottak, — amint megállapították ez értetlen suhancok tréfája volt, akadtak azonban olyanok is, akik röpcédulákat osztogattak a légvédelmi gyakorlatok alkalmával. Az elsötétítési rendelet elleni kihágás miatt 458 személyt büntetett meg a rendőrség.

Ujból elővették a devai csángó gazdák há-

rái földügyét. Deva. Saját tud. Immár tíz esztendeje annak, hogy a devai csángógazdákól elvették a Mures partján Hărău község határában elterülő úgynevezett Földvár 76 hold elsőosztályú szántóföldet, de a bíróság visszaitélte a csángóknak, sőt a legfelsőbb fórum is a csángóknak adott igazat, azonban az ítéletet nem lehetett végrehajtani s így a csángók földjét ma is a hărăui román gazdák használják. A kormány először a csángókat természetben akarta kártalanítani. Deva határában az úgynevezett Bejan nevű erdőszéggel, de a csángók nem fogadták el, mivel nem használható s az erdő odaadása ellen az erdőigazgatóság tiltakozott, azt a hivatalos szakvéleményt adva, hogy a bejani erdőszéggel speciális nemzeti vagyont képező fák vannak, úgy hogy a kártalanítás ilyen formában meghiusult. Azután készpénz kártalanításról tárgyaltak, de érdemleges dolog nem történt. Most ujbol elővették az ügyet. Egy földművelésügyi inspektor tekintette meg a földet, hogy a kártalanítási eljárát végre készpénzben eszközölhessék. Ez mind a két félnek érdeke, mert a jelenlegi gazdák a földet telekkönyvi bejegyzés nélkül használják.

Az öreg Szakonyi nevetett.

— Mit érnek velem? Nincs a fiamnak semmije.

— Van az apjának... fizessen ő — üzent az öreg Bélyi és Szakonyiék egyszer csak nagyot néztek, mikor megkapták az írást, hogy amíg az apának nem lesz valamije, addig is az öregapát kötelezzék a tartásdíj fizetésére.

A szépszemű Szakonyi erre sötételte el a nagyágyút.

— Ha az anyjának nincs miből eltartani a gyereket, van nekem. Adják az urak nekem a gyereket; eltartom, felnevelem és különbül, mint az a kódis.

Szegény Rozi, mint a fiókját féltő anyamadár jajongott.

— Nem adom, nem adom, ha tíz eszöndér jön érte, akkor se adom.

No! Az urak egy szál csendőrt se küldtek, hanem helyette a szépszemű Szakonyi kapta meg a levelet, hogy fizessen és ne okoskodjon, mert gyerekeknek az anyja mellett van a helye.

— Nem fizetek! — vágta ki az öreg.

— Akkor zálogolunk — így a segédjegyző.

— Lehet.

Szakonyiné sírva kérdezte:

— És minket is kiakasztanak a táblára?

— Ki — válaszolta a segédjegyző keményen.

— És ki is kajátanak vasárnap?

— Ki! Miért csinálnánk magunkkal kivételt?

Belgiumban összehívták a törvényhozás mindkét házát

Az új katonai rendszabályok lesznek a tárgysorozatban

Brüsszelből jelentik: A belga minisztertanács pénteken elhatározta a törvényhozás mindkét házában összehívását. Tárgysorozatba kerül az új katonai rendszabályok törvényjavaslata. A parlamentet és a felsőházat október huszonhetedikére hívják össze.

CSEHSZLOVÁKIA SEMLEGESSÉGE KIMONDÁSÁT KIVÁNJA

Párizsból jelentik: Osluvszky cseh követ nyilatkozott a lapoknak a belga lépés miatti legújabb európai fordulatról. Elmondotta hogy a lépés miatt a locarnoi egyezmény elvesztette minden jelentőségét Csehszlovákiára nézve. Eddig t. i. Csehszlovákia számíthatott rá, hogy mivel maga is beletartozik a francia katonai szövetség rendszerébe, egy német megtámadás ellenében francia segítséget fog kapni. Ennek a segítségnek azonban csak Belgium lehetett volna közvetítője azzal, hogy átvonulási területet ad a francia segítő haderőnek.

Belgium hadügyi önállósága folytán Csehszlovákia elveszti ezt a kilitását. Így már most Csehszlovákia csak abban látja biztonságát legerősebb zálogát, ha az európai államok közössége őt semleges állammak nyilvánítja, s ezt a semlegességét nemzetközi védelem alá helyezi.

A LOCARNOI EGYZEMÉNYT MUSSOLINI NÉGYHATALMI EGYZEMÉNYÉVEL KELL PÓTOLNI, — MONDJÁK AZ OLASZOK

Párizsból jelentik: Az Oevre római közele szerint olasz politikai körök úgy vélik, hogy Belgium legújabb lépése fölöslegessé teszi a locarnoi egyezményt annak a régi formájában. Az új rendezés alapja az európai négy nagyhatalom összetartása lehet, s ez alapon való tárgyalásra Olaszország igen készleges. Most már Belgium kikapcsolódott az öthatalmi összetartásból s így az öthatalmi értekezleten való részvétele is csak felszámolás jelentőségével bírhat. Ellenben mingyárt előtérbe nyomul, hogy az európai biztonság megszervezését a négyhatalmi egyezmény alapján vigyék végbe, amit pár év előtt Mussolini indítványára kötött Anglia, Franciaország, Olaszország és Németország. Ezt a négyhatalmi egyezményt eddig gyakorlatilag nem alkalmazták; most itt az ideje, hogy az európai ügyek rendezését ez egyezményben előírt tanácskozással és egyetértéssel vigyék keresztül.

Jó szappan nélkül nincs eredményes arcápolás!

Bármilyen gondosan is ápolja arc bőrét, — ha rossz szappant használ, az eredmény elmarad. Rossz szappan állandó veszélyt jelent arc bőrének!

Jó szappan az előfeltétele minden szépségápolás eredményességének. Elida Lilas Grand Luxe — különösen enyhe — csodálatos illatu — nagy tisztítóere jével legkényesebb arc bőrénél is ápolólag hat.

A biarritzi radikális párti országos gyűlés a Blum-kormány ellen fordult

Az állásfoglalás miatt további belügyi forradalom várható

Párizsból jelentik: A radikális szocialista párt biarritzi gyűlése egy kiáltvány kiadására határozta el magát. A kiáltvány éles hangon támadja a Blum-kormányt a népfront tüzével szemben való gyöngesége miatt. A kiáltvány szót emel a magántulajdon tiszteltetését tartásáért. Kárhóztatja a gyárak és üzemek sztrájkoló megszállását, illetve azt, hogy emegszállások ellen a kormány nem lép fel kellő erővel.

A kiáltvány a frank aláértékelését is bírálja s követeli, hogy a kis tőkésnek pénzvagyona megvédésére a kormány hathatósabb intézkedést tegyen.

A radikális pártnak ez az állásfoglalása súlyosabb természetű politikai következményekkel járhat. A radikális párt a népfrontnak számra része második legnépesebb pártja. Caillaux és más vezető párttagok azonban a kommunistákkal való közösködést helytelenítik, s így az ő hatásuk folytán számítani lehet rá, hogy a radikálisok ott hagyják a népfrontot.

Az öreg Szakonyi elfehéřült, de nem engedett. Ráripakodott az asszonyra: — Takarodj be innen! Hiába volt minden, hiába próbálkozott a jegyző az eszével beszélni, a pap a szívével... Hiába hajtogatta az öreg bírő, hogy szégyen így, meg szégyen amúgy, a makacs öreg nem engedett. Elkövetkezett a vasárnap, amikor mise után a kisbíró kihirdeti az árverést. A templom lépcsőjén az egész falu előtt. A tündöklő szép reggelen Szakonyiék az állatokat itatták a kútnál. A tehenek, azok a bizonyos lefoglalt tehenek, mélabúsan bögték. Miklós sóhajtozott, az asszony szípogett, az apjuk morogva sózott oda egyet a tehen tomporára: — Ne-te-ne!

Elsőt harangoztak. Az öreg hozzálátott az állatokhoz. A képét ugyan összevagdosta egy kicsit a borotválva, de különben nem lehetett észrevenni rajta semmit.

Második harangszókor kezébe vette imádságos könyvét s megindult. Az asszony a tornácon elébe állt: — Megfizethetnéd... — sírta.

— En-e? — Te.

— Nem! — morrantotta az öreg kutya-keményen.

Ebben a pillanatban nyílt ki az utcaajtó s beszaladt rajta egy kis fiúcska... Miklós is ott

támaszkodott a tornácon... egyenest hozzá.

— Ideszapám! Ideszapám! pöszözte.

Miklós boldogan szorította karjába a fiát. — Ni! Egy levél van a nyakában! — csodálkozott öreganya s mindjárt bogozni is kezdte. Csakugyan levél volt, ez állt benne:

Kedves Miklós! Itt küldöm a gyereket. Nem nézhetem, hogy a házatokon akkora csúfság essék, hogy a vén, konok apátok miatt ilyen szégyenbe jussatok. Hát csak legyen a tietek... majd közbe csak én is láthatom... úgy is a sírba kerülök. Szeretõ feleséged Rozi!

A gyerek apja öléből öreganyjához kíváncskozott:

— Nyanyához... nyanyához... Nyanya jó...

Ott egyszer csak kiöltötte nyelvét az öregapjára:

— Gunya báci! Gunya báci!

A vén Szakonyi eddig csak hallgatott, nyommogott egy helyben, de a csúfolódásra hirtelen sarkon fordult s elrobogott. Csak úgy durrant utána az utcaajtó.

Az otthonmaradottaknak csak az volt a furcsa, hogy nem a templom felé ment...

Rozi az asztalra borulva zokogott, amikor egyszer csak előtte termett a szépszemű Szakonyi. A leányasszony úgy pattant fel, mint a macska:

— Mit akar itt! — förmedt rá.

— Eljöttem — hápogta az öreg.

— Meg ide merte dugni a képét, vén gonosz! Nem öleg, hogy tönkretette az életünket, most még ki is akar csúfolni!

— Nem a... — tátotta száját, de nem jutott szóhoz az öreg.

— Nem? — pörgött Rozi kereplője. — De azt elnézte volna, hogy az egész falu színe előtt kikiabálják, mint egy utolsót... Hogy ilyen csúfság essék rajtunk... hogy végrehajtó járjon a házukba...

— Még nem a tietek! — vágott az közbe.

— De a fiamé, az unokájé... Ha meg is pukkád, akkor is az unokájé... Hát most már láthatja, hogy a maga faja... láthatja egész nap. Mert odaadtam... mert ha magának nem volt szíve, volt nekem... odaadtam, mert nem nézhettem ilyen szégyent. Értettel! Értettel!

— Azt akarom mondani, hogy jól tetted — nyögtne ki.

— Jól tettem-e? Hát persze, hogy jól tettem... — és dült szegény Rozi ből a szó, árva, megkeserített életének minden bűja, baja, panasza ömlött belőle, villámló szemekkel vagdosta a sértéseket az öreg fejéhez. A szépszemű Szakonyi csak állt-állt ebben a pergőtűzben rendületlenül, míg egyszer csak megúnta.

— Elég volt... Gyere!

— Hova?

— Hazá!... Asszonynak gyerek mellett a helye.

A timisoarai méregkeverési ügy főtárgyalásán a vádlott asszonyok visszavonták vallomásaikat

Csupa beteg ember, beteg asszony, akik a vádlottaknál kerestek menedéket. — Ki a szilvától, ki az alkoholtól, ki a víztől halt meg. — Tovább tart a főtárgyalás

Timisoara. Saját tud. A mehalakülvárosi méregkeverési ügy, amely annakidején annyi feltűnést keltett, most is nagy érdeklődést vált ki, amikor is a dolog törvényszéki főtárgyalása megkezdődött. Neukom Mária és Bittenbinder Erzsébet külvárosi asszonyokat hatrendbeli gyilkossággal, egy gyilkossági kísérlettel, két rendbeli lopással és biztosítási csalással vádolják. A gyilkosságokat a vád szerint méreggel követték el. Hat exhumálást is rendeltek volt el a hatóságok, amint azonban kint, a Bucurestibe küldött hullarészekből nem lehetett mérget kimutatni. Maguk az asszonyok annakidején bevallották, hogy nadragulyával mérgezték meg áldozataikat. Mindenütt, minden esetben különösen valami tea játszott szerepet, amely után a kiszámolt áldozatokat erős rosszullet fogta el. Vallomásaik szerint a teába és más ételbe keverték a mérget. S a tárgyalás megkezdésekor mingyárt megvolt a szenzáció: a vád a vádlottaknak a rendőrségen és a vizsgálóbíró előtt tett vallomásán és egyéb kipuhalt körülményen alapul — a bírósági tárgyaláson azonban az asszonyok visszavonták eddigi vallomásaikat és határozottan tiltakoznak az ellen, hogy bárkit is megmérgeztek volna.

A tárgyalóterem zsufoltság megtelt érdeklődőkkel, úgyhogy a tárgyalást vezető elnök kénytelen elrendelni, hogy azontul legfeljebb csak ügyvédek léphetnek be. Hiszen már csak vagy negyven tanút is beidéztek.

Artatlan képű, egyszerű asszonyok.

A méregkeverő asszonyok, amint a fegyőrök őrzete alatt a terembe léptek, meglepetést keltettek. Artatlan képű, egyszerű asszonyoknak látszanak, akikről senki nem tételezné fel, hogy méregkeverő gyilkosok. Mindketten fekete fejkendővel viselnek. Kihallgatásuk tolmács mellett német nyelven folyik. A vád szerint az asszonyok elsőnek Weisz András mehalai mészáros tette el láb alól, akivel Bittenbinder Erzsébet huszonöt esztendőn át közös háztartásban élt. Ezután megmérgezték Steinbrunn Teréz és Weisz Katalin idős asszonyokat, a Weisz András nagynénjét. Schusztér Erzsébet szegény szolgáló asszony volt a következő áldozat, aztán sorra került Groszmayér Péter napszámos, akivel viszont Neukom Mária élt közös háztartásban. Egy Filipné szül. Kovács Ilona nevű szegényasszony zárta be a sort. Varkovszky Anna szolgálót is meg akarták mérgezni, de ő már gyanút fogott, mert egyszer teától, egyszer ételtől rosszullet fogta el. A teájában tizenhat nadragulyaszemcsét is felfedezett. Két áldozatuktól a haláleset után értéktárgyakat és huszezer leit loptak. Schusztér Erzsébet halála után felvették a tizenhárom ezer leinyi temetkezési segélyt és megosztották. — s amikor, miként több áldozatukat, Varkovszky Annát is bebiztosították, az előirt orvosi vizsgálaton nem az, hanem Neukom Mária jelentkezett. Ő vizsgáltatta meg magát. Általában áldozataikat előre bebiztosították s a halál után felvették a biztosítási összeget.

A törvényszék először Neukom Máriaát hallgatta ki. Ötvenhároméves, a banati Tomnaticon született, atyja még él, férje 1916-ban elhunyt. Foglalkozására nézve szakácsnő, négy elemi osztályt végzett, büntetve nem volt. Bittenbinder Erzsébet negyvennyolc éves, Periamban született, férje Németországban él. Büntetve szintén nem volt, négy középiskolát végzett, van egy kis háza, meg pénzecskéje.

Neukom Mária a maga részéről kijelenti, hogy a rendőrségen csak több napig tartó verés után vallott s a vizsgálóbíró kérdéseit nem értette meg. Csakhamar azonban kitűnt, hogy a vizsgálóbíró magyarul hallgatta ki, magyarul pedig tökéletesen tud. Mindamellét állítja, hogy a vizsgálóbíró előtt felvett jegyzőkönyvet aláírta anélkül, hogy azt megértette volna. Bittenbinder Erzsébetet még annakidején ismerte meg, amikor mindketten Amerikában jártak.

— Igaz-e. — kérdi az elnök. — hogy Bittenbinder Erzsébettel közösen megállapodtak

abban, hogy Weisz Andrást elteszik láb alól?

— Soha eszünkbe se jutott.

— Maga adta be Weisz Andrásnak a mérget?

— Honnan lett volna mérgem?

— Dehiszen a vizsgálóbírónál is bevallotta.

— Nem, csak a rendőrségen, ahol hétfőtől péntekig összevissza vertek, aminek következtében még ma is beteg vagyok.

— De maga bevallotta, hogy Weisznak nadragulyát kevert a teájában!

— Nem igaz!

Ilyen mederben folyt továbbra is a kihallgatása. A bíróság előtt többek között így vallott:

— Igaz, hogy Weisz András egyszer, ami-

Nagy az érdeklődés: mit derít ki a főtárgyalás

— Hogyan lehetséges az. — kérdi az elnök, — hogy minden elhagyott szegény koldus-asszony pont magukhoz került? És hogy hat hónap múlva már mind halottak voltak? Itt van a Varkovszky-eset is. Ez az asszony, akit szintén maguk fogadtak be és a mosókonyhában szállásoltak el — de még életben van — vajon szintén az alkoholtól lett-e rosszul? Az is ivott?

— Nem ivott az, elnök úr, csak a rumot szerette. (Derűtség).

A hála...

— Varkovszky Anna a saját elhatározására let bebiztosítva temetkezési segélyre. Kinek a javára? Az enyimre. Teteik tudni, úgy volt, hogy halálával volt eltelve, mert szállást és kosztot adtunk neki. Hogy a teától rosszul lett? Mi is ittunk teát! De Varkovszky Annának kevés volt a rum, vett hozzá még másfél decit. Aztán olyan lett, mint a bolond... a rumtól. Groszmayér Péter, akivel közös háztartásban éltem, szintén beteg ember volt. Az orvos szivbajt állapított meg. Kilencezer leit temetkezési segélyre volt bebiztosítva. S ami végül Kovács Ilonkát illeti, az meg tizezer leit temetkezési segélyre volt biztosítva. Nekünk hagyta, hogy ne engedjük, hogy a kórházban haljon meg.

Az első tanu.

Bittenbinder Erzsébet a kihallgatás során szintén tagadja, hogy bárkit is megmérgezett volna. Weisz András, akivel huszonöt évig élt együtt, alkoholistá volt. Tönkretette a tüdejét és az idegeit. Bittenbinder Erzsébet ennél a kijelentésénél sirva fakad. Zokogásba fullad a hangja akkor is, amikor előadja, hogyan bírták a rendőrségen vallomásra — veréssel. Egy-

kor teát ivott, igen rosszul lett, de akkor előzőleg négy nap, négy éjjel egyfolytában mulatott. Volt hét, amikor csak egy napig tartózkodott otthon. Orvost is hívtunk. Tényleg luminalt is rendelt, de nem igaz, hogy tiz pasztillát adtunk be egyszerre. Az sem igaz, hogy elhatároztak, hogy Bittenbinder Erzsébettel másokat is megmérgezzünk. Senkit sem mérgeztem meg. Steinbrunn Péterné, Weisz András nagynénje igen öreg asszony volt. 1934-ben hívatta Bittenbinder Erzsébetet, jöjjön ki hozzá Sanadreira, szilvát szedni. A hetvenhárom éves asszonyt az ágyban találtuk — én is kimentem a községbe. Előző nap elesett s amugy is igen beteg volt. *Ez meg tulsok szilvát vett*, abba halt bele. Igaz, teát is kapott, de maga kérte. Hogy halála után huszonötezer leit találtunk volna? Nem tudom; csak azt, hogy az asszony mindig emlegette, van a szekrényében egy másfélméteres aranylánc, váltó, értéktárgy. — de hát a szekrénykulcs tiz ember kezén is megfordult. A nyolevanéves Weisz Katalin Ez igen beteg asszony volt szintén. *Az meg tulsok vizet ivott, az volt a baja*, Nálam halt meg rokonai nem akarták vállalni. Igaz, volt egy tizenkétezer leiről szóló takarékkönyve, a pénzt Bittenbinder Erzsébet vette fel. Schusztér Erzsébet szegény koldusasszony volt. Mergszántuk, magunkhoz vettük. Sokat ivott, őrvjögött is emiatt; ebbe halt bele. Bittenbinder Erzsébet tizenkétezer leire biztosította be, s halála után felvette a pénzt. Megosztottuk.

általán előbbeni nyugalma helyett most már többiben elfogja a sirás.

Nagyon terhelően vallott Dauntnet Helén, — az első tanu, — a megmérgezett Steinbrunn Teréz unokahuga, aki mikor meglátogatta beteg nagynénjét, a két asszonyt ott találta. Ápolták a nagynénjét, aki már szólni sem tudott, 25 ezer leit készpénz volt egy kezettében, ami eltűnt a halál után.

Dr Keppel János sanandrei községi orvos Steinbrunn Teréznel érelmeszesedést állapított meg. Többben vallják, hogy a vádlottak nem engedték közel sem az áldozatukhoz a hozzátartozókat.

A tárgyalást a jövő hét csütörtökére halasztották.

PÁLYÁZAT

Az új-tusnádi (Tusnad nou) kántori állásra az egyháztanács pályázatot hirdet.

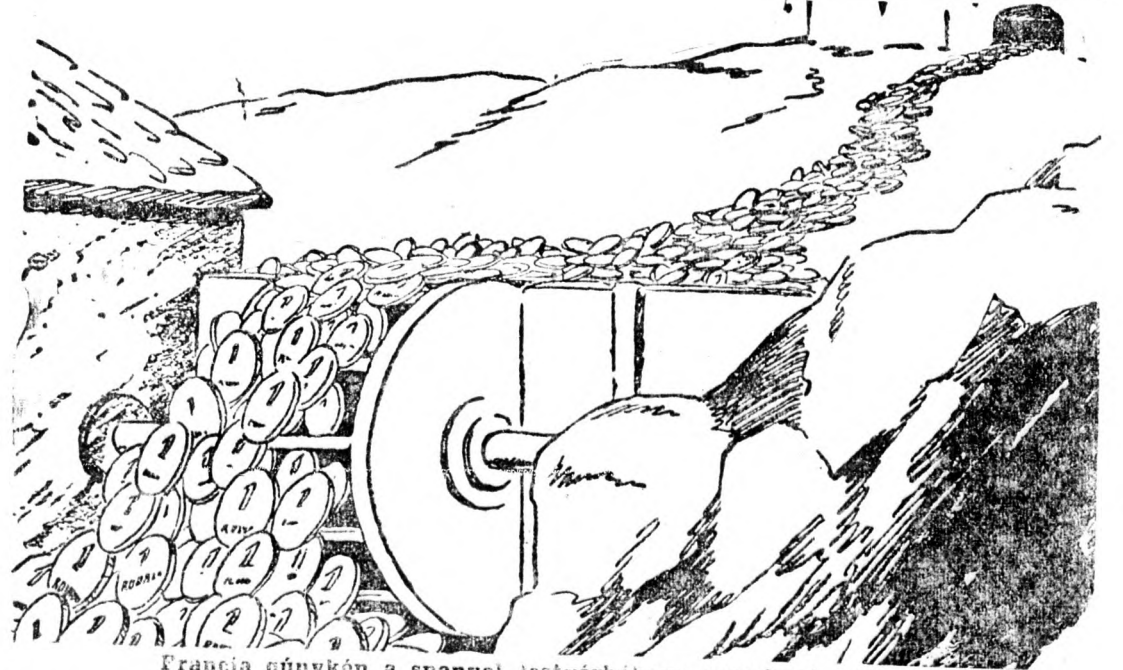
Jövedelem: 100 véka rozs, 50 véka zab, 25 terü fa, 1000 lei ospora és 1000 lei stóla. Megfelelő lakás.

Kötelessége a templomi teendőknél kívül énekkar szervezése és vezetése, ének és magyar nyelv tanítása az anyaközség és filia állami iskoláiban. Csak oklevéllel rendelkező kántortanítók pályázatát fogadjuk el.

A próbát október 25-én délután tartjuk, melyre a pályázók saját költségükön utaznak. A kellően felszerelt pályázatok november 1-ig a plébániahivatalhoz nyújtandók. Az állás 1936 december 31-én foglalandó el.

Az egyháztanács.

MOSZKVA

Francia gúnykép a spanyol testvérháború moszkvai hátteréről.

A párizsi „La Victoire” közli a fenti képet, amelyen azt fejezi ki a rajzoló, hogy a spanyol polgárháború kerekét moszkvai pénz hajtja.

Madrid újraszervezi a vörös hadsereget

Largo Caballero miniszterelnök a főparancsnok, Del Vayo külügyminiszter a hadügyi főbiztos

Madridból jelentik: A főváros föladása, vagy végsőig való védelme vitájában föülke-
rültek a minisztertanácsban azok, akik az utó-
bi állásponton vannak. Elhatározás az, hogy
számbaveszik ugyan Madrid kiürítése szüksé-
gét, de annál jobban megszervezik a Madrid-
tól keletre fekvő területeken a vörös milícia el-
lenállását. Az új hadseregszervezésben tá-
maszkodnak a Szovjet-Oroszországból jövő tá-
mogatásra. A minisztertanács aztán elhatároz-
ta, hogy Largo Caballero miniszterelnököt a
spanyolországi vörös hadsereg főparancsnoká-
vá teszi. Mellette egy hadügyi bizottság fog
mükdödni, mely nemcsak a hadfelszerelésről és
élelmezésről fog gondoskodni, de politikai
szempontból is vezetni és tanácsolni fogja a
hadsereget. Ennek a hadügyi bizottságnak az
élen főbiztosként Del Vayo külügyminiszter fog
állani, s mellette négy albiztos fogja az egyes
ügyköröket kézben tartani. A négy albiztos kö-
zül kettő kommunista, egy szocialista és egy
anarchista.

A HADÁLLÁS MADRID KÜRÜL ÉS BILBAONÁL

Párizsból jelentik: A Madrid körüli nem-
zeti csapatok a Naval Carnero előtti ponton át-
törték a vöröscsapatok védelmi vonalát, s Val
Moladonál a végső ellenállási vonalat ostro-
molják. Fentebb, a főváros északnyugati kör-
nyékén elfoglalták Rozladot az Escorial vár-
kastély mellett s ezzel megnyitott az út az Escu-
rialhoz, mely Madrid északnyugati védelmi öve-
zetében a legfontosabb hadászati pontot alkot-
ja. A Madrid környékén délkeletről fölfelé ha-
ladó nemzeti csapatokkal szemben a Toledó-
ból menekült vörös csapatok a keleti hegysé-
gekben összeszedték magukat és ellentámadást
kísértek meg; azonban a nemzetiek ezeket is-
mét szétszórták. Az egyéb hadszíntéren fonto-
sabb hír, hogy a nemzetiek Bilbao közelében
elfoglalták Eibar városkát, s haladnak előre
Bilbao szorosabb körülzárolására. Bilbaoban ál-
landó a belső harc a baszk nemzetiek és az
anarchisták között.

A GALERNA NEVŰ VÖRÖS GÖZÖS PEGYVER-SZÁLLITMÁNYA A NEMZETIEK KEZÉBE JUTOTT

Saint Jean de Luzból jelentik: A spanyol
nemzetiek három motoros ladikja elfogta a vö-
rösek Galerna nevű gözösét, amely Bilbao ki-
kötője és a franciaországi Bayonne között tar-
tott összeköttetést. Ez utóbbi helyen a madridi
kormány konzulátusa gondoskodott a Galerna
útján segélyszállítmányokról. A nemzetiek a
sajt San Sebastianba szállították. Az utasok
sajt San Sebastianba szállították. Az utasok
között volt a moszkai „Vörös Segély” nevű szer-
vezet elnöke is. A hajó érdekes politikai levél-
anyagot szállított, továbbá nagymennyiségű
fegyvert és hadianyagot. Az utasok közt több
oros és francia hadipilóta is volt, akiket a
madridi kormány hívott meg szolgálatra.

Október hóra alkalmas könyv.

Dr Tóth Tihamér
Krisztus Király

Szentbeszédék Krisztus királyságá-
ról a nagyszerű író tollából.

Ára 240 Lei és portó

Megrendelhető könyvosztályunknál.

Az 1937-es új Philips modellek A PHILIPS FÁKLYA, A RÁDIÓIPAR FÉNYESSÉGE

PRELUDIO
Super októddal
3+2 lámpa
adaptívizor skála.

RONDO
Super októddal és
duodod-blokkal.
megvilágított sze-
bályozóval, gyors és
mikrometrikus.
4 + 1 cső.

GAVOTTA
Népszerű készülék
3+2 lámpával
külföldi leadó k-
vételére.

- A PHILIPS 1937-es készülékeit „szimfonikus szériának” nevezik, mert természetes „stereofonikus” vételt biztosítanak.
- 3 hullámhossz.
- Váltóáramra vagy egyenáramra és váltóáramra vibrációs blokkal.
- KAPHATÓ 15 HÓNAPIG TERJEDŐ RÉSZLETFIZETÉSRE.

PHILIPS *Szimfonikus*
Szeria

Belgium hadügyi önállóságának kimondása megindította az új tájékozódásokat

Lázás diplomáciai tárgyalások Párizs-London-
Brüsszel között. — Csehszlovákia a francia segély-
nyújtás akadályai miatt aggódik

Párizsból jelentik: A legutóbbi 24 órában
a helyzet tisztázása végett a diplomáciai meg-
beszélések lázasan folynak Párizs, London és
Brüsszel között.

Delbos francia külügyminiszter pénteken
a cseh követet fogadta, akivel hosszas tárgya-
lást folytatott. A csehszlovák követ előhozta
országának aggályait a belgiumi lépéssel kap-
csolatban. Ez az aggály arra vonatkozik, hogy
Lipót belga király bejelentése után teljesen
kétségesé vált, vajjon Belgium egy Csehszlo-
vákia elleni német támadás esetén francia se-
gélynyújtásra átvonulást engedne-e.

AZ ANGOL KÜLÜGYMINISZTERIUM ÚJ BÉKETERVEN DOLGOZIK.

Londonból jelentik: Megfeszített munka
folyik az angol külügyminisztériumban és
mértékadó körök remélik, hogy a feszültséget
sikerül enyhíteni. Eden külügyminiszter új
európai béketervenvel foglalkozik. A terv lényeg-
ét azonban egyelőre még titkolják. A helyzet
kulcsát általában abban látják, vajjon Eden-
nek sikerül-e rábeszélnie a francia kormányt
egész eddigi külpolitikájának felülvizsgálatára,
s különösen arra, hogy a Szovjettel való nagy
közösségből ki tudja szakítani magát. Ha ezt
keresztülviszi, akkor a locarnói egyezményt a
régii alapon újja lehet építeni, s a további

békeszervezést is úgy lehet keresztülvinni,
hogy Németország is elfogadja az erre vonat-
kozó angol terveket.

NÉMETORSZÁG MÉG TARTÓZKODÓ.

Berlinből jelentik: Két nappal a belga ki-
rály beszéde után a német politikai körök még
mindig erősen tartózkodóak. A lapok közlé-
seiből azonban kitűnik, hogy rendkívül fon-
tosnak tartják Belgium semlegességét, mert így
sem Franciaország, sem Anglia nem rendezhet
be repülőteret belga földön.

A BELGA REXISTÁK ÜRÜLNEK ÉS KESZÜLNEK A HATALOM ÁTVÉTELÉRE.

Brüsszelből jelentik: Degrelle, a belga,
rexiszták vezére érdekes nyilatkozatot adott a
sajtónak:

— A király beszéde megfelel a rexiszták
óhajának. — mondotta többek között. Fel kell
végre szabadulni a francia gyámság alól. Ha
mi — mármint a rexiszták — uralomra jutunk,
minden együttműködő készségünkkel a bolse-
vista-ellenes országok felé fordulunk, mint
amilyen Olaszország, Németország és amilyen
lesz a bolsevizmus rémuralmából felszabaduló
Spanyolország.

Beszéljen a mult:

Kit illet meg Délnyugat Afrika

Berlin, október 15.

Európa egyik legkülönösebb templomában, a wilhelmshafeni Garnisons-Kirche ősi boltívei alatt különös társaság gyülekezett össze a reggeli órákban. Markánsarcú német tengerészbiztek találkoztak ott szakállas öregurakkal, akik mindnyájan apró ezüstpajzsot hordtak régiszabású kabátjuk gomblyukában. Ez a társaság a brémai kereskedelmi kamara küldöttsége volt. Szemtanúi és kortársai azoknak a nagy időknek, amikor ebből a templomból indult el nyugatafrikai útjára Lüderitz Adolf és hat katolikus misszionárius, hogy Délnyugat-Afrikában kitűzzék a német lobogót és véghezvigyék ott, amit az angol néprokonok nem bírtak véghezvinni: az *Oranje-föld gyarmatosítását*.

Ez ötven esztendővel ezelőtt történt. Akkor még szegényebb volt a Garnisons-Kirche belseje. Csak az oltár fölött maradt minden a régi. — ma is ott függ Schnars-Alquist hatalmas festménye, a Per cruce ad lucem — végtelen tenger, melynek hullámai fölött ragyogó kereszt jelzi a közeledő hajnalt. Körülötte tépett

lobogók, gránátzilánkok, a csillárt helyettesítő kormánykerék. Nehéz fekete fülgyáblán adatok: „Fennen tartott lobogóval szálljedtek el a Nagy Háborúban a német hadihajók: 1 sorhajó, 7 nagy páncélos, 17 kis páncélos, 111 torpedójármű, 199 tengeralattjáró, 29 aknaszedő, 30 repülőgépes hajó” és végtelen sorban a többiek, együtt 34.741 hősi halált halt tengerésszel.

Ilyen a wilhelmshafeni tengerész-templom. A világon élő minden németek pillantása erre a katolikus templomra révült 1936 szept. 20-án, verőfényes vasárnapon, amikor az egybegyűltek megemlékeztek egy azóta elveszett gyarmatról, ismét sőt Afrika egy nyugati sarkáról, amely körül most újra megindulnak a német eszmék és törekvések. Hiszen arról van szó, hogy visszaadják a volt német gyarmatok egy részét.

Hogy miért éppen Délnyugat-Afrika ügyében történt mindaz, amit történt: ez azért van, mert egyetlen gyarmat sem maradt meg annyira németnek, egyiket sem szereztek annyira csak németek, mint éppen ezt, kerek ötven esztendővel ezelőtt.

Egy brémai kereskedő országot vásárol

Délnyugat-Afrika alapos felfedezését egyedül a Rajnamenti Missziótársaságnak köszönheti a művelt világ. Már 1842-ben tanítókat küldött az egymással örökös haroban álló hererók, hottentoták, busmanok és kafferek részben emberevő törzsei közé. A vérengző négersek nyilait és késeit alatt számos névtelen hősi áldozta életét, míg végül a társaság eljutott odáig, hogy a kaffereket és busmanokat kibéki-tette, a többiek megfékezésére Németország beavatkozását kérte.

A föld, melyet évszázadokon át a néger festvérepek vére öntözött, akkor gazdátlán terület volt. Berlin nem látta értelmét a beavatkozásnak és a missziós atyák kérését áttette az angolokhoz. De a beavatkozást ezek sem vállalták és Délnyugat-Afrika egészen 1878-ig megmaradt annak, ami volt: néger despoták prédájának, a meztelen és erköletstelen pogányság hazájának, a rabszolga-kereskedők zsíros üzletének. Német földről pedig állandóan omlott a fehér utánpótlás, amely aztán felfalt a Sötét Föld ezernyi borzalma.

Ebben az esztendőben azonban egy szerény brémai úr jelentkezett Bismarcknál. Nagynohozan bejutott hozzá. Előadta, hogy el akar utazni a hererók közé és meg akarja vásárolni a gazdátlán országot, hogy ott a fajtája szegénylegényeinek, csavargóinak, javíthatatlan bűnőseinek, angol-ausztráliai mintára — letelepülési helyet szerezzen.

— Rááldozom Délnyugat-Afrikára minden pénzem — mondotta Lüderitz Adolf —, mert az a véleményem, hogy mi németek, egykor nagyon örvendhetünk, ha a hererók földjét a magunkénak mondhatjuk.

— És ha sikerült megvásárolnia a területet, mik a további szándékai? — kérdezte Bismarck kedvellenül.

— Odaajándékozom önnek — hangzott a szilárd válasz.

Lüderitz „hódítását” expedíció vezette be. Ezt a kereskedő a saját költségén, a híres Afrikakutató Vogelsang vezetésével küldte a rettenetes vadvidék harcoktól izzó, véres belsejébe. A száztagú menetből csak tizennyolcan jöttek vissza, de Vogelsang magával hozta azt a hatalmas hottentotta törzsfőnököt is, akit rá-

I. Kr.: AZ OROSZ TITOK

Egy Oroszországot megjárt mérnök szenzációs tapasztalatai az orosz élet hétköznapjairól, álmairól és valóságairól. — A legpozitívabb és legérdekesebb könyv, ami eddig a magyar irodalomban a Szovjetről megjelent

Ara 40 lei és 15 lei portó.

Kapható: könyvosztályunknál.

vett, hogy 12.000 márkáért adja el Lüderitznek a hatalma alatt álló ötvenezer négyzetkilométer kiterjedésű országrészt. Ez meg is történt, az anyagiakra és bekességre vonatkozó szerződés csakhamar Bismarck kezébe került, aki erre elvállalta a gyarmat védelmét és kiküldte a Nautilus nevű hadihajót az Angra pequenai partokra, ahol Lüderitz és a köréje gyűlt misszionáriusok megalkották első kereskedelmi telepüket.

Mindent elintéz Bismarck kemény szava

Alig rendezkedtek be a németek Délnyugat-Afrikában, máris bekövetkezett, amitől Bismarck annyira félt: a nemzetközi intrikálás. Anglia komoly nehézségeket támasztott és arra hivatkozott, hogy a gyarmat védelmét eredetileg tőle kérték. Ekkor küldte Bismarck nevezetes táviratát Lüdecknek, 1884 április 24-én:

„Jelentsé ki ön határozottan, hogy az Oranje folyótól északra ön által birtokbavett területek kizárólag német védelem alatt állnak és ha ezt bárki kétségbevonná, mondja meg neki, hogy fellépése esetén Németország valamennyi katonájával fogja szemben találni magát!”

E távirat, illetve az erélyesen fellépő brémai kereskedő miatt hajszálon mulott a német-angol háború kitörése. De Bismarck most már nem tréfált. Ugyanez év augusztusában egész német hajóraj jelent meg az ujonnan szerzett gyarmat egyellen kikötője, Lüderitz-Bucht előtt; kitűzte a német lobogókat mindenfelé, sőt az ágyuk védelme alatt egyszerűen elsöpörte utjából az egymással még mindig acsarkodó harcias bennszülötteket, tárgyalásokat vezetett be a szomszédokkal és néhány hónap múlva Bismarck azzal dicsekedhetett, hogy Német-Délnyugatafrika területe 50.000-ről 83.500 négyzetkilométerre nőtt!

Arany és gyémánt

1904-ig semmi nevezetes nem történt az új gyarmaton. Legfeljebb az, hogy a tervszerű német határozottság nyomán lüktető kereskedelmi élet született a szinte érintetlen vadonban. Templomok és iskolák épültek mindenfelé. De 1904-ben — beigazolhatóan külföldi beavatkozásra — a hererók fellázadtak és rajtaütéssel egyszerre 126 német farmercsaládot irtottak ki. A szörnyű borzalmak hatása alatt német tengerészkatonák behatoltak a bennszülött törzsek göcöntjába és két álló esztendőn át tartó irgalmatlan harc után, melyben közel kétezer német katona esett el, s melynek folyamán elképzelhetetlen nélkülözésekben és szenvedésekben volt része a német haderőnek: behódolásra kényszerítették a hererókat. Ebben a háborúban mintegy száz magyar is részt vett önkéntesképpen.

A kordába szorított vadakat ezekután ismét a katolikus papok vették kezelésbe. Hogy mit műveltek, bizonyítja ezerhatszáz virágzó magángazdaság, 13 000 hektárnyi megművelt terület, a fehér lakosságnak 4000-ről 15.000-re

való növekedése, nagyszerű szőlőültetvények, feltárt bányák egész sora, a bennszülöttek katolizálása és végül ezeknek teljes adómentessége. A gyarmat valóságga öntötte a nyersaranyércet és a gyémántot. Mondhatnók, csak a német gyémántbányák feltárása után jöttek rá a szomszédos főföldi angolok, miként lehet hozzájutni a drágakövekhez kevés befektetéssel és nagy eredménnyel.

...Es ekkor jött a világháború

Jött és Német-Délnyugatafrikában is összerombolt mindent. 1914 augusztus 10-én a dél-afrikai angol Botha-kormány elhatározta, hogy elfoglalja a német gyarmatot. 30 000 embert állított be a világ legnagyobb expedíciójába s ezzel nekirontott a németeknek. De a hősiesség során közel 10 000 bur a németek mellé állt és álló egy esztendőn át tartotta a gyarmatot, míg végre a lázadó bennszülöttek geurillatamadásai miatt minimálisra apadt védősereg 1915 júliusában kénytelen volt feladni a harcot. Ekkor már 65.000 embere volt az angoloknak, nem lehetett értelme tehát a további vérontásnak.

Amit az angol Botha meghagyott, nevezetesen a gyarmat német jellegét, azt Versailles megsemmisítette. Délnyugat-Afrika angol mandátum alá került s hogy ez mit jelentett, igazolja Smuts generális korszerű kijelentése:

— A mandátum azonos az annektálással!

Csak 1932-ben vihhatta ki a német kormány, hogy a mindenképpen németnek maradt gyarmaton a német nyelvet államnyelvnek ismerjék el az angolok. Hat évvel ezelőtt még az ottani fehér lakosság 83 százaléka volt német, ma már csak 33 százaléka az. Hihetetlen szegénység és nyomor uralkodik az egykor annyira virágzó területen. A bennszülöttek nem dolgoznak és a katolikusok száma is ijestően esik.

Ezért vetődik fel a wilhelmshafeni gyülekezéssel kapcsolatban a világ összes katolikusait és különösen a szentszéket érdeklő két kérdés: 1. hogyan képzelik el a németek Délnyugat-Afrika visszaszerzését és 2. ha elképzelésük testet öltene, milyen eszközökkel óhajtják megállítani a hererók és busmanok elpopgyosodását?

Választ egyelőre csak a második kérdésre kaptunk és pedig ugyanott, ahol az utolsó gyarmati zászló rongyait őrzik: abban a bizonyos katolikus templomban. A Lüderitz-család egyik tagja ugyanis katolikus plébános, ő tartotta a predikációt, ami bátran beillik világpolitikai programnak is. A következőket mondotta:

— Ha a német kormány gyengének bizonyulna gyarmatunk visszaszerzése tekintetében, ne feledje el a világ, hogy mint egykor nagyapánk odaadta vagyontól ezért az ügyért, mi, a leszámazottak örökségjogaink révén másodszor is megszerezjük a gyarmatot. A katolikus Lüderitzek innen, a szószékről tiltakoznak a gyarmati bennszülöttek szántsándékos szellemi elposványosítása ellen.

STEVEN WOLF.

Segíteni akarunk

Tudósok, kiváló szakorvosok, sok évi tapasztalatait, tanácsait szerezhetheti meg ezen művekből

Semmelweis: Az anyákmegmentője	Lei 65
Dr Kármán Samu: Csecsemőtáplálás és táplálkozási zavarok	100
Dr Müller: A megművelés betegségeinek megelőzése a csecsemőkortól az agkorokig	45
Dr Izsák: Az idült székrekedés orvoslása	110
Dr Pöldes: Mit kell tudni a méh-rákról	45
Dr Verebely: A rákbetegség	30
Bucsányi: Erejmeszesedés gyógyítása	55
Bucsányi: Természetes gyógymód és táplálkozás	145
Lukács: Hogyan éljen a vesebajos ember?	95
Lukács: Az elhízás és soványító gyógyeljárások	95
Dr Ehrenfeld: A szépitő sebészetről	110
Dr Nyiró: Az öngyilkos	100
Dr Horvay: A cukorbeteg kosztja	95
Stekel: A fejfájás, migrén és egyéb ideges fájdalma	110
Dr Hézsár: Atörökés mint végzet	180
Dr Engländer: Isias és derékfájás	65
Dr Puder Sándor: „Állapota kielégítő”	65
Gergő Endre: Gyakorlati életbölcse ség. Az öntudatos élet és a boldogság útja	95

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 800, félévre 400, negyedévre 210, egy hónapra 70 lej.
 Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P.
 Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
 Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
 Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**
 Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem örvünk meg és nem adunk vissza.
 Csakis válaszélyes magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Erős északnyugati, nyugati szél, több helyen záporosó. A hőmérséklet fokozatosan csökken.

Zürichi zárlat. Párizs 20.27 fél, London 21.24, Newyork 435, Brüsszel 73.20, Milánó 22.90, Amsterdam 234.40, Berlin 174.75, Bécs — schilling 73.50, Prága 15.40, Varsó 82, Belgrád 10.00, Bucaresti 325.

A PÁPA KINEVEZTE A MANILLAI EUCCHARISZTIKUS KONGRESSZUS KÖVETÉT. Az *Osservatore Romano* legújabb száma közli, hogy a Szentatya a jövő év februárjában tartandó manillai eucharisztikus kongresszus pápai követévé *Dougherty* Dénes illadelfiai bíboros-érseket nevezte ki. A kinevezett pápai követ a kongresszus előtt Rómába megy, ahol személyesen veszi át a pápától a megbízó pápai bullát.

A braşovi sportemberek stafétafutással mentek Sinaia-ba a király üdvözlésére. Braşov. Saját tud. Pénteken reggel tizenkét sportemberről álló staféta indult a városház elől a 60 kilométerre fekvő Sinaia-ba, hogy a királyt születésnapján üdvözljék és egy aranyozott botba helyezett pergament adjanak át, amelyen hosszú uralkodást kívánnak az uralkodónak. Az 5 kilométeres stafétában futott G a a l, a marathoni futóbajnok is, aki a predeál szerpentin utolsó szakaszát futotta meg, továbbá Szállasy, a Kolping futója. A lefutottakat autóbussz vitte tovább. Fél-tizenkét óra körül érkezett az utolsó staféta a Peles kastély elé, amelytől 500 méterre valamennyi futó gyülekezett s együtt vonultak a király elé. Öfelségét meglepte a sportférjak figyelmessége s mindenkit kézfogásával tüntetett ki. A staféta tagjai délután autóbusszon tértek vissza Braşovba.

MEGNYILT ORADEAN A KERESKEDELMI CSARNOK ŐSZI VÁSÁRA. A Kereskedelmi Csarnok gyűléstermét zsufolásig megtöltő közönség jelenlétében szombaton délelőtt nyitották meg az Őszi Árumintavásárt. Az ünnepies megnyitón a vármegye és város prefektusát dr. *Chirilla* Gusztáv alprefektus, a polgármestert pedig *Tacian* C. az időközi bizottság tagja, a Kereskedelmi és Iparkamarát *Papoudof* Theo elnök és dr. *Buza* Jeromim főtitkár, a Mezőgazdasági Kamarát *Corbotiu* János igazgató, a Munkakamarát *Samarineanu* Mihály elnök, a Társadalombiztosítót pedig *Vasca* Theo igazgató képviselte. *Farkas* István elnök megnyitó beszédében üdvözlölte a hatóságok képviselőit és a vendégeket. Rámutatott az Őszi Vásár közzgazdasági és idegenforgalmi jelentőségére. Üdvözlő szavaira előbb *Chirilla* alprefektus, majd *Tacian* városi tanácsos, végül pedig *Papoudof* kamarai elnök válaszolt. Ezután a hatósági képviselők megtekintették a kiállítási termeket, melyekben főleg az oradeai ipar és kereskedelem termelvényeinek színe-java került izlésesen elrendezve, mindenki számára sok értékes tanulsággal szolgáló bemutatóra. A vásár komoly üzleti lehetőségeket ígér.

Hat községet öntött el a Skutari-to. Tyrnaból jelentik: Az utóbbi napok hatalmas esőzései folytán Albániában a skutari to kiöntött és hat községet teljesen elpusztított.

OPERA NELKÜL MARAD BUCURESTI(?) Bucurestiből jelentik: A főváros az idén valószínűleg opera nélkül marad. A Román Királyi Operaház ugyanis rendszerint a Lírai Színházban tartja előadásait. A Lírai Színház épületét a városi mérnöki hivatal szakértői megvizsgálták és életveszélyesen rozogának találták. Mivel jelenleg nincsen üres színház a fővárosban, az Opera ilyenformán az idén nem igen tarthat előadásokat, ha csak a Nemzeti Színházban helyet nem szorítanak az Operának is.

VEZÉRKÉPVISELET „EXCELSIOR” CALEA MOŞILOR 79 BUCUREŞTI

SCHERK

Mindenkin segít és ön semmit sem tud róla?

**Lotion
Faciale
Scherk**

18 SCHERK ALCVILD

Tehát épp itt, az ideje, hogy megismerje a Scherk arcvizet! Akkor sz On arcbőre is rövidesen megjavul, teljesen tiszta lesz és olyan puha, mint a selyem! Probálja ki azonnal! Üvegek à Lei 62'103'164'300'475'

A timişoara-i egyházmegyei alapítványi pénztár igazgatójának negyedszázados jubileuma. Timişoara. Saját tud. Croget Dezső, az egyházmegyei alapítványi pénztár igazgatója most érte meg ezen intézménynél való működésének negyedszázados jubileumát. Croget Dezső, a becsületes, korrekt tisztviselő mintaképe, mint fiatalember került az intézményhez, amely körül nagy érdemeket szerzett s amelynek 1913 óta igazgatója. Egyébként köztisztviselőként, a katolikus hitközségi életben is értékes munkát kifejtő ember. A szolgálati jubileum alkalom volt arra, hogy a munkájáért járó elismerés kifejezésre jusson. Az alapítványi pénztár és a püspöki iroda személyezte egybegyűlt, hogy huszonöt éves szolgálati jubileumán köszöntse Croget igazgatót. Megjelentek Kayser Lajos prelátkanonok és Wegling János apátkanonok, mint a pénztár kezelőkanonokjai. Kayser prelátnak a káptalan nevében mondott köszönetet a jubilánsnak buzgó, széleslátókörű munkájáért. A prelátnak a káptalan nevében emléktárgyat nyújtott át Croget igazgatónak. Ezután Waltner József dr. pápai kamarás, püspöki irodaigazgató a betegesen fekvő Pacha Agoston dr. megyéspüspök szerencsekívánatát és elismerését tolmácsolta. A jubiláns sokan keresték fel még szerencsekívánataikkal, számos egyházmegyei pap, azután egyéb tisztelői és barátai. Rech K. Géza apátplébános, a helybeli papság, Unterreiner József c. kanonok, bilei főesperes a vidéki papság, Novotny Károly igazgató pedig az intézmény felügyelőbizottsága nevében üdvözlöttek.

AZ ORADEAI REPÜLŐTÉR ÉPÍTÉSE EGY ARADI VÁLLALKOZÓ NYERTE EL. Oradea város időközi bizottsága szombaton délelőtt tartott ülésén a repülőtér és hangár építését az egyetlen pályázónak, Marian Ioan aradi építésznek adta ki. Az építkezés 3 millió 950.636 leibe kerül és májusra valószínűleg befejeződik. Elhatározták még, hogy egy új személyautót vesznek 500 ezer leiert és hogy megfellebbezik a timişoara-i közgazdasági bizottságnak azt a döntését, amely a most épített temetői ravatalozó használatának kötelezettségét törölte.

* Ha az arcszine fakó, szürkésárga és tekintete bágyadt, ha szomorú, hangulata nyomott és nehéz álmok gyöttrik, ha a bél tulságos rothadási folyamatai, gyomorfájás és epepangás kínozzák, olyankor tanácsos néhány napon át reggel éhgyomorral egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet innia. Az orvosok ajánlják.

A berlini kamara-zenekar hangversenye Oradeán. Csütörtökön este Oradea zeneéletének kimagasló eseménye lesz. A nagyírú berlini kamarazenekar, Hans von Benda, a berlini filharmonikusok első karnagyának vezetésével hangversenyt rendez. A híres kamarazenekar Bucurestii felé való utját szakítja meg Oradea zeneérti közönségének kedvéért, hogy a műsorán levő Mozart, Haydn, Gluck, Reger és Sibelius műveket mi is meghallgathassuk. A rendkívüli eseményt jelentő hangversenyt a Fekete Sas épületben, a Forum mozgószínházban tartják.

Nem engedélyezik az angliai „éhség” felvonulásokat. Londonból jelentik: A minisztertanácsban a kormány foglalkozott azokkal a felvonulásokkal, amelyeket rendszerint „éhség” rendeznek meg és amely „Éhségfelvonulás Londonban” címet kapott. A kormány elhatározta, hogy megfelelő utasításokkal látja el a vidéki hatóságokat, hogy ezeket az „éhség” felvonulásokat ne engedélyezzék.

Cseh katonai repülők érkeztek Moszkvába. Moszkvából jelentik: Kedden cseh katonai repülők érkeztek Moszkvába. Ezek a repülők már hosszabb ideje tartózkodnak a Szovjetunió területén és az Avia gyár három sportrepülő gépén különféle mutatványokat mutattak be. Nagy feltűnést keltett, hogy a cseh repülővel együtt négy magasrangú tiszt is megérkezett Moszkvába.

A NAGY EGYHAZÜLDÖZÉSEK NEGY-SZÁZ ÉVENKENT ISMÉTLŐDNEK. Goodier angol érsek Bodminban érdekes előadást tartott az egyház ellen időről-időre támadó nagy üldözésekről. Goodier érsek fejtegetése szerint érdekes jelenség, hogy minden négy századik évben szokott feltörni hatalmasabb erővel az egyház ellen irányuló üldözési hullám. Az első ilyen hullám Szent Agoston idejében 400 körül kerekedett felül, amikor a vandálok az egész Észak-Afrikát elpusztították. A második a mohamedánok támadása idején a 8-ik század volt, a harmadik az albígiai tévtanítás korában a 12. században, a negyedik a hitújítás fellépésekor a 16. században, végül az utolsó napjainkban a kommunizmus és az ujjogányság fellángolása idején.

Szélhámos falusi gyerek. Sanger turdamegyei községben egy 17 éves legény, apja tudta nélkül egyik tehénükre vásári íjartatot állított ki, aztán a legelőről a pásztortól kicsalta szomszédjuknak Tegla Tódornak tehénét, elvitte a turdai vásárra s eladta. A tehén árával pedig megszökött. Most az apja mindenfelé keresi. Jellemző, hogy a fiúnak nem ez az első ilyen tette. A fiú 14 éves koráig keresztfeletlenül nőtt fel, mert az apja millinista.

SZENTFÖLDI MUZEUM NYILT MEG BUDAPESTEN. Budapestről jelentik: Megnyit a magyar fővárosban az első szentföldi múzeum, amelyben a kereszténységnek a Szentföldön megtalálható összes kegytárgyai megtalálhatók. A múzeum, amelynek vezetője Páter Maisai ferencesrendi tanár, a Zugliget egyik villájában nyert elhelyezést.

Kétezer vagont kapnak a Nemzeti Kereszténypárt hívei. Bucurestiből jelentik: A Nemzeti Kereszténypártnak a fővárosban október 26-án megtartandó nagygyűlésére a CFR 2000 vagont bocsátott rendelkezésére. A 2000 vagonban a párt megyei tagozatainak vezetői és a hívek utaznak a fővárosba, ahová Gogáék 200 ezer embert várnak.

Vermouth Branca

meghozza a jó étvágyat.

Halálozások Oradeán. Özv. Joachimsthaler Jánosné szül. Watzka Anna 61 éves korában meghalt. Temetése vasárnap háromnegyed 3 órakor lesz a Rulikovszky-temető kápolnájából. — Willand Lajos 74 éves CFR nyugdíjas meghalt. Temetése vasárnap 5 órakor lesz a Milcov-utcából. — Forgó Ilonka 20 éves korában meghalt. Temetése vasárnap 4 órakor lesz a Haller-kápolnából. — Bartus Sándor asztalos-iparos 35 éves korában meghalt. Temetése hétfőn 4 órakor lesz a Haller-kápolnából. (Erdélyi „Concordia“.)

*Én testben
én lélek*
teratja a közmondás.
Teste épségét, frissességét
megőrzi, ha

PALMA
sarkon
jár.

TIZENNEGY NYUGDIJAS PAP A TIMISOARAI EGYHÁZMEGYÉBEN. Timisoara. Saját tud. Az egyházmegyei papság nyugdíj-alapjának vezetősége Kayser Lajos prelátkanonok elnöke alatt ülésezett. Foglalkoztak a nyugdíjalap helyzetével: az alpból jelenleg tizenmegyven kapnak nyugdíjat. Az ülésen egyébként a közgyűlést készítették elő, amelyet Pacha Agoston dr. megyéspüspök a legközelebb össze fog hívni.

* **A nők után megfordulnak a férfiak, hogy gyakran kellemetlenül csalódjanak,** mert a mozgás, tánc, sport gyakran visszataszító testszagot okoz. Többnyire mi magunk nem is érezzük, mert az ember szaglószervei mindennemű saját szag iránt eltompulnak, képtelenek vagyunk a másokat zavaró kellemetlen illatot észrevenni. Nem akad senki, aki fel meri hívni figyelmét erre a kínos állapotra. A bajt megelőzendő, ajánlatos minden alkalommal, mely izzadsággal jár, szagtalanító és frissítő valódi LYSOFORM lemosást használni. A biztos hatású és megbízható LYSOFORM csak zárt üvegben valódi, kimérve nem kapható.

CSAK BOMBABIZTOS BLOKKHÁZAT SZABAD ÉPÍTÉSE ANGLIÁBAN. Az angol munkaügyi minisztérium rendeletet adott ki, melynek értelmében a jövőben blokkházakat csak abban az esetben szabad építeni, ha azok megfelelők bombabiztos fedezékekkel látják el. A rendelet megjegyzi, hogy ugynevezett családi házak lakóit állami, illetve községi bombabiztos gyűlékező helyeken helyeznek el légitámadás esetén, azonban olyan házak lakóit, amelyekben három családnál, illetve tíz személynél több él, sem az állami, sem a községi gyűlékező helyeken elhelyezni nem tudnak, tehát a jövőben bérházak, melyekben három családnál több lakik, csakis bombabiztos fedezékekkel épülhetnek.

Kétszázmillió kártérítési per. Bucuresti. Saját tud. A csernovitzi tábla egy birtokper kezdetét tárgyalni tegnap. Alexe Tolstoj besszarabiai földbirtokos örökösei 200 millió lei kártérítés erejéig beperelték az államot azon a címen, hogy örökghagyójuk birtokának kisajátítása szabálytalanul történt. A per első fokon a hotini törvényszék tárgyalta, amely 120 millió kártérítést ítél meg, de mindkét fél fellebbezett.

HÁZASFELEK NEM EGYMÁS ALKALMAZOTTAL. Timisoara. Saját tud. A minduntalan tartott adóellenőrzések során az egyik dohánytőzsdében az ellenőrző pénzügyi közeg a személyzeti „regisztert” kívánta. Miután a dohánytőzsdének alkalmazottja nincs, ilyen regisztert nem tudtak felmutatni. A dohánytőzsdé a feleség nevében van, de a férj is az üzletben foglalkoztatott, a pénzügyi ellenőr mindenáron azt akarta megállapítani, hogy a férj a feleség alkalmazottja. A pénzügyigazgatóságon kijelentették, hogy házastársak, amennyiben valamely üzletben együttesen foglalkoztatottak, semmiesetre sem tekinthetők egymás alkalmazottjainak. Annál is inkább, mert keresetük is közös szerzeménynek tekintendő.

Kávéházakban, vendéglőkben készje mindenütt a „MAGYAR LAPOK”-at.

A Katolikus Népszövetség odorheui tagozatának választmánya a napokban Biró Lajos elnöke mellett népes gyűlést tartott, amelyen az elnök bemutatta a folyó hó 25-én, Krisztus király ünnepén, délután fél hat órakor tartandó díszgyűlésének műsorát, amit a választmány jóváhagyólag vett tudomásul. A választmány Sándor Imre egyházi elnök tájékoztatása alapján örömmel értesült arról, hogy november hó folyamán misszió lesz az egyházközösségben. Elnök ezután rámutatott arra az örvendő tényre, hogy a helyi plébánia ujjaalakulásának most telt be háromszázéves évfordulója és indítványozta ennek alkalmas időben való megünneplését. A választmány, egyházi elnök pártól hozzászólása után, az indítványt elfogadta. Végül foglalkozott a választmány azzal a minősíthetetlen támadással, amely Hinléder F. Akos dr. alelnököt a keresztény eszmék védelmében kifejtett hírlapi cikkei miatt érte. Filó Ferenc dr. határozati javaslata alapján a választmány tantervhatatlan hűségéről és ragaszkodásáról biztosította alelnököt és egyben elhatározta azt is, hogy átírja a szomszéd vármegyei tagozatokhoz is, hogy azok is indítsanak harcot az istentelen sajtó ellen.

NAGYARÁNYU SZOVJETKEMKEDÉST LEPLEZTEK LE FINNORSZÁGBAN. Helsinkiből jelentik: Nagyarányu kémkedést leplezték le a finn fővárosban, amelynek hátamögött a Szovjet állott. Repülőgépen katonaságot akartak szállítani Finnország északi részére. Több embert letartóztattak, de a vizsgálat még mindig folyik.

* **Por ellen por.** A por elleni védekezés veszélyeinek szükséges elhárítása napról-napra nagyobb fontossággal bír. Különösképpen a hölgyek ismerik fel azt a veszélyt és kárt, amely őket fenyegeti és amely por és piszok következtében a bőrfelület éri, nemkülönben annak szükségességét, hogy a bőrt és ezáltal a fiataloságot egészségét és mindezekkel a szépséget megvédjék. Ezen por elleni védelmet a pudernek finom védőpóra nyújtja. Igen a puder használ, mert a puder megvéd. Sterilizálja és fertőtleníti a bőrt, egyéni tónusával és felfrissítő illatával, megvédi a bőrt finom fátólólával a por és piszok ellen, ugyszintén megakadályozza, hogy a gyűlődadást képező idegen anyagok által miltesszerek és patanások képződjenek. Mestikum puder házihasz-nálatra és kompakt Mestikum készitaska részére, mindezek a kozmetika összes követelményeinek megfelelnek, mert: Szépség, por és piszok elleni védekezéssel, egészség por és piszok elleni védekezéssel, por és piszok elleni védekezéssel Scherk puder által.

Meghalt a potyautas az olajtartány gőzétől. Bucuresti. Saját tud. Ploestiben a Vega kőolaj-finomítóban, ahová tegnap toltak be egy Konstanzból érkező üres tartályvagont, egy munkás hulláját találták. Zsebeiben levő okmányai-ból megállapították, hogy Victor Ologunak hívják és konstanzai származású. Minthogy erőszak nyomai nem voltak rajta, a rendőrség azt hiszi, hogy Konstanzban befeküdt egy tartány vagonba, hogy ingyen utazhasson, de az abban visszamaradt gázok és a levegőhiány ölték meg.

Katolikus Kör

PASTEUR

emberfeletti harca az emberiségért

a

SAVOY

mozgóban

Katolikus Kör

* **Gyomor-, bél- és anyagcserebetegségeknél,** vérszegénység, sápadtság és lesavanyodás esetében reggel éhgyomorra egy pohár természetes „**Ferenc József**” keserűvíz az emésztőszervek működését hathatósan előmozdítja s így megkönnyíti a tapanyagok vérbe jutását. Orvosi szakvélemények hangsúlyozzák, hogy a **Ferenc József** víz úgy felnötteknél, mint gyermekeknél igen gyorsan, biztosan és mindig kellemesen hat. Az orvosok ajánlják.

A RABLÓK KIIRTOTTAK EGY BOLTOST CSALÁDJÁVAL EGYÜTT. Varsóból jelentik: Stanj lengyel községben borzalmas tömeggyilkosság történt. Smilovits, az ottani zsidó fűszeres házába éjnek idején több ismeretlen egyén hatolt be és Smilovitsot öt családtagjával együtt lemészárolták, majd a boltot kifosztották. A rendőrség erőlyes vizsgálatot indított. A gyanu Zsvici hirhedt rablóvezér ellen irányult, amely rablóbandájával a környéken fosztogat.

A zsaroló „Három ördög” hurokba esett, Bucuresti. Saját tud. A brailai rendőrségen feljelentést tett Cnabal mérnök, az ottani Franko-Roman vasuti anyaggyár igazgatója, hogy levelet kapott „Harom ördög” aláírással, amelyben felszólítják: adjon aznap délután 3 órakor nála jelentkező egyénnek 100 ezer leit, ellenkező esetben végeznek vele. A rendőrség megtette a kellő intézkedéseket s a jelzett időben csakugyan megjelent egy fiatalember Chabal mérnökénél, aki leszámolta neki a kért pénzt. Ekkor azonban előléptek a rendőrség emberei és letartóztatták a zsarolót. Spiru Teodorescunak hívják s bevalotta, hogy még van egy cinkostársa, aki a sétatéren várakozik reá, hogy ott elosszak a pénzt. A rendőrség meg is találta a másik ördögöt, egy Balkán Lázár nevű 17 éves munkanélküli személyében.

SOK TIZEZER
megelégedett vevő bizonyítja hogy a
„ZEPHIR”
kályha az összes kályhák között a
LEGJOBB

10 kilogram fával fűt **24** órán át.
Gyártja: **Szántó D. és fia, Oradea**
Kapható mindenütt. Kérjen díjtalan arjegyüket.

Millió sikkasztás gyanújával őrizetbe vették a satumarei faipariskola könyvelőjét. Satu-Mare. Saját tud. Néhány nappal ezelőtt bizalmas feljelentés érkezett az ügyészségre, amely szerint a faipariskola vezetésével visszaéléseket követnek el. Dr. Galea Miklós vezető-ügyész dr. Haiaș Joan vizsgálóbíróval kiszállították az iskolához és a pénztárban lefoglaltak egy iratsomót, ami több kompromittáló adatot tartalmaz. Ezután kázkutatásokat tartottak, amik sok terhelő adatot nyújtottak. Csütörtökön a vizsgálóbíró beidézte Gerzsenyi Károlyt, a faipariskola könyvelőjét, akit kihallgatása után előzetes letartóztatásba helyeztek. A faipariskolánál évtized óta szabálytalanságok történnek. A növendékektől háromszáz lei óvadékot vettek fel minden évben, amit nem fizettek vissza. A pénznek nyoma veszett. Ez a tétel milliókra megy. Az állam hateraz köbméter fát adott egy tételben az iskolának, de ezt soha se szállították az intézményhez, hanem az egyik favállalatnak adták el. A feljelentés szerint az államtól kapott ingyen lisztet pénzért eladták. A nyomozók szerint Gerzsenyi csak annyiban lehet bűnös, hogy esetleg tudott a faipariskolánál folyó üzelmekről, mivel könyvelő és titkár volt egyben. Előzetes letartóztatása nagy feltűnést keltett a városban. Iparoskörök régen panaszkodnak a faipariskola ellen, mert az intézmény vezetői rendkívül sok kárt okoztak az iparos társadalomnak. Az árakat olyan mélyre verték, hogy az adót, bért és anyagot rendes áron megfizető iparosság nem tudott az iskolával versenyezni. Köz- és magánmunkák egymás után hullottak ki az iparosok kezéből, de csodálatosképpen, a dús anyagiak nem hagytak különösebb nyomot az iskola életén. A vezetők szubvenciók követeltek. Nemrégben a várostól kértek nyolcvanezer leit, amit az időközi bizottság csak azzal a feltétellel volt hajlandó folyósítani, ha felülvizsgálhatja az iskola számadásait. Az iskolánál ezt nem engedték meg, inkább lemondtak a városi segélyről. A vizsgálat folyik.

A lélek nevet

Irtá: Dallos Sándor

Néhány nap óta olyan a világ, mint a megbolygatott méhkas.

Megrendült a pénz!

Ha kolerajárvány dühöngene valahol a köz-
vetlen közelben, ha halomra hullanának az emb-
erek, nem lenne ekkora felindulás. Oldányi
cikkek minden nemzetiségű és minden pártál-
lású lapban. Rámhírek. Sápádó aggodalom a so-
rok között. Remegés. Mi lesz? Hogy ússa ezt
meg a világ? Olyan a kép, mintha az egész be-
rendezkedés alól egyik napról a másikra kihúzó-
ták volna a fundamentumot. Csak nézem. Fl-
suhánó autókban pohos és aprószemű emberek
kezeiben a közgazdasági rovatnál van kinyitva
a lap. Azt faldják. Az árfolyamokat böngésszik,
devizák és valuták változásait. Mohón: aggódó
és spekuláló arccal. A fényes kávéházakban
ugyanígy. A körutakon ugyanígy. Ugyanazok
a lapok előbb hírt adnak például a spanyol pol-
gárháborúról, százezer halott, Isten tudja,
hány sebesült, kínok, rémségek, emberi jajok
— semmi. Senkit se érdekel. Mindenki állapoz-
za és csak gyerünk tovább, gyerünk, gyerünk
hátra, ahol az árfolyamok hullámzanak, ahol a
péNZ vigyorog, fintorog, csak oda gyerünk,
ahogy mi van, mi történt, éjjeltől hajnalig az
arany milligramok fensége körül, mit mond a
francia frank, a svájci frank, a hollandi forint,
a font, a dollár, a márka, a zloty, a lira, a lei, a
dinar, a pezeta, mit tudom én mitféle pénzne-
mek, gyerünk: mit mond a pénz?

Hát napja egyebet se látok ennél. Betűk
ezt ordítják. Telefondróton ez szalad. Rádió
ezt bömböli. Talán még a házfalak is ezzel
vannak tele.

Ó jaj, megbukott a pénz!

S hat napja csak ülök magamban, betű fe-
lett, telefon felett, rádió felett, magam felett és
az egész izgalom felett és nevetek. Igenis: neve-
tek. Nézem a bankárt, ahogy az autója plüss-
ülésén közgazdaságot fal és mosolygok rajta.
Nézem a kávéházak aggódóit és mosolygok. Mo-
solygok a körutakon, a vitatkozókon, az egész
grotoszok, irtózatosan grotoszok szituáción, az
egész pokoli színjátékon, amely itt körülöttem
lezajlik: megbukott a pénz és az ember meg-
őrült. Kirobbant egy országban a harmincszá-
zalékos devalváció és most egyszerre süllyed a
hajó. Nyílt tengeren hanyódnak a világ, egyszerre
kiszül, hogy nincs part, nincs rév, nincs kikötő,
elszakadtak a horgonyok, a biztosító láncok,
összeroppantak az eresztékek, mert egyetlen esz-
köz, egy embercsinálta, buta és önmaga fölé en-
gedett és magasztosított eszköz megbukott. Egy-
szerre remeg az ember.

Hát nem furcsa ez? Nem grotoszok? Nem
olyan, hogyha az ember belegondol, hát nevet-
ni és csúfolkodva és keserűen hahotázni kell
tőle? Az ember, a nagy, a szabadakaratú, a vi-
lág ura, a büszke, a mellverő, a pökhendi, a
háborúcsináló, a cinikus, remeg egyetlen isten-
né lett s most hulló eszközök ígézetében. Remeg
és felfordult és kilgyukadt az élete. Amit csinált,
az most a nyakára lépett. Amivel játszott, foj-
togatja. Amivel vétkezett, urrá lett felette. A
cinikos mellbevágta és a szemébe nevet: no
most? Hát nem tragikus? Nem grotoszok? A fé-
lelmes oroszánt orron vágta valaki, aki eddig
olyannak látszott, mintha a gondozója, a szol-
gája lenne s egyszerre kiszül, hogy az ura és
szelídítője, aki úgy táncoltatta, ahogy akarja a
világ királyát.

Hát nem nevetséges?!

Nevetek. Nevetek, mert nem építettél, em-
ber, aki felszínen vagy, semmi mást, csak a
pénzt. Nem építettél semmi mást, csak buta
anyagot és ravasz matematikát magad fölé, s
most szakad rád a tető. Hát: szakadjon, nem
vagy más, mint amit építettél. Ohó, ember, ne-
vetni való vagy, mert a Nyolc Boldogságon ne-
velkedtél — és nem maradt benned egyetlen
húrja se és nem tudtad vele magad felszabadí-
tani. Csodákon nevelkedtél — és szolga marad-
tál. A jézusi öt seb ígézetét tanultad — és nem
fogott rajtad. Megváltás történt érted — nem
értetted. Igazak dongták és sirták a füledbe:
szeress, szeress és nem szeretted. Fájók és lá-
tók kiáltják évezredek óta neked: lélek vagy,

lélek — és bedugtad a füledet. Lélek vagy —
és lenézted. Költészet vagy — és kinevetted.
Légy jó — mosolyogtál. Légy igaz — nevetted.
Építs a halhatatlan csodából valamit, aki vagy
— hahotáztál. Mindent lenéztél, mindenben ne-
vetted, mindenben hahotáztál, ami lélek volt,
egyetlen téglasort sem raktál magad elé fede-
zékül ezekből, csak ezt az egyetlenegyét épít-
tetted, ami most recseg-ropog feletted, ami most
ingadozik, ami most elárult és sápadt vagy és
lélsz, mert nincs másod, csak ez. Mert ezen túl
koldus vagy, mint a sivatagban őrzőngő mez-
telen király — és ha ezt átvészelted, se fogsz
mást építeni.

Hát csak sápadj, félj, rettegj és kiabálj. Ez
a sorsod, ez vagy, ezt teremtetted — én neve-
tek. Nevetek rajtad, mert nincs másom, csak a
lélek bennem, az agyam, a két kezem, nincs
másom, csak amit lenéztél, de ami örök, örö-
kebb minden épületnél, minden fikciónál, min-
den árfolyamnál, minden valutánál, minden
devizánál, exportnál, importnál, nincs másom,
csak ami neked hiányzik, lélek vagyok és ne-
vetek. Nevetek rajtad. A kis kenyér, ami ne-
kem s az enyéimnek kell, majd csak megjön
valahogy, de azon túl most hazamegyek, köny-
vet veszek a kezembe s egy részét, amelyre te
azt mondanád, ostobaság, kibuggyan a szemem-
ből a könny. És megállok az őszien barnuló és
vetkező fák előtt, érzés jár át tőlük s azt mon-
dom meghatottan: de szép. Meglátom, amikre

Hibátlan helyesírás
a műveltség fokmérője!

Balassa József dr

**A magyar helyesírás
kézikönyve és szótára**

Ara 99 lei és portó.

Kapható könyvosztályunknál.

sohase volt szemed: este majd bandukolnak ha-
zafelé járadsz és egyszerű emberek, akik ke-
nyérért munkálkodtak egész nap s azt mon-
dom utánuk: az Isten áldjon meg benneteket.
És ezer és ezer örömmel lesz, míg te szenvedsz
és rettegsz. Most jön el az én időm, a lélek ide-
je és a lélek nevet. Kinevet téged, ember, aki
szolgaságból piramist raktál magadnak, arany-
ból palotát és megint csalatkozni fogsz. Ó de ostoba
vagy!

Nézd, remegő ember, én most egy park-
ban ülök, itt, mellettem egy köműveslegény ül
a padon, ebédidő van, déli tizenkettő és egy kö-
zött, szalonnát eszik, kenyeret, aztán becsat-
tantja a kését, a karfára hajítja a fejét és míg
te aggódsz és őrzőngsz, elalszik csendesén.

Elalszik és a lélek nevet rajtad — és joga
van nevetni.

Az ÁLLAMI SORSJÁTÉK

F O N T O S

minden játékos számára

LEGYEN GONDOS A
NYEREMÉNYEK ELLENŐRZÉSÉNÉL!

Sorsjegyet így kell ellenőriznie:

- 1 Vegyen elő egy újságot és ellenőrizze a Sorsjáték huzási listáján először a törzsorsjegy számát, hogy megállapíthassa, nem nyerte-e a nagy nyeremények, egyikét. Azután ellenőrizze az utolsó számjegyeket, vajjon nem nyert-e 7000 vagy 3636 leit.
- 2 Miután végzett a törzsorsjegy ellenőrzésével, kontrollálja ugyanezen módszer szerint a melléksorsjegy számát.
- 3 Még ha az újságok listái szerint nem is nyert volna, őrizze meg sorsjegyét es várjon 3-4 napig....
- 4 ...míg sorsjegyárusa megkapja a hivatalos huzási jegyzéket. Egy példányt ingyen bocsát rendelkezésére, amely alapján újra ellenőrizheti sorsjegyét.

**A. SORSJÁTÉKON TEGNAP
44.623 NYEREMÉNYT**
sorsoltak ki. Önnek a legnagyobb érdeke,
hogy sorsjegyét kétszer ellenőrizze, nehogy
tévedés történhessék.

Csücs Emilia:

Szeretnék szántani...

Rövid utazás a napraforgó-erdők országában. — Négy száz holdat négy nap alatt szánt fel hat ember a gépekével

A napraforgó-erdők arany színű, napbanzó virágarcú elbarnult, mély alázattal hajlik a barázdák fölé. Amióta nem szál többé fecske gyantás, szúrós virágtörzsére. Jól tudja a napraforgó, hogy vége a mosolygásnak, most már át kell adni a föld édességét, ízét, olaját, amit egész nyáron át millió hajszálecskén szívott, szívott dús, illatos tányérjába.

Románia kincses kamarája a *Bărăgan* nevű nagyföld az ó-királyságban. Sok nagy birtok terül el rajta, több ezer hold is egytagban. A manasi bojár gazdasága ezeröttszáz hold körül van, beleszámítva a szőlőt és erdőt, nem számítva a téglá és cserépgyárat, amely külön sok milliót jövedelmez évenként. Itt látam a hét-nyolc holdas napraforgó-erdőket egy végtében.

Miért olyan „gögös“ a napraforgó?

Régen minden jó gazda gyűlölte a napraforgót. Transzylvániában nem is igen vetették, legfeljebb szegélynek a kukorica, lentáblák köré, az olajért, amit istállólampába használtak. Kegyetlenül zsarolja a földet. Napraforgó után semmit sem lehet vetni. Pihennie kell a földnek. Így volt régebben. Ma már nem kell félni a napraforgótól. A nyolc hold termését benzin-es cséplőgéppel bontja ki és osztja zsákokba. Akáresak az arany szemű búzát, rozsot, zabot, árpát. Az üresen maradt barna napraforgótányérok visszakérülnek oda, ahonnan elhozták őket: a barna barázdákra. Télen betakarja a hó, tavasszal bevágja az eke a földbe, a borona szépen el is egyengeti fölötte a rögöket. A legjobb talajjavító anyag. A növény szára pompás tüzelő, a magvak kisajtolásából illatos, finom ételolaj készül, a visszamaradó pogácsa pedig a szarvasmarhák csemegéje. Ugye, hogy joggal emeli hát fejét a napraforgó a nap felé? Joggal olyan rátarti és öntudatos a szarkaláb meg a pipacs fölött?...

A manasi gazdaságban kevés napraforgót sajtolnak ki. Vagonszámra szállítják a kicsépelet magvakat Ploesti és Bucuresti felé.

A modern gazdaság „istállója“

Az intéző barna bajuszu, jó magyar ember, szívesen vezet végig a gazdaságon. Csofalkozom:

— Ez az egész állatállomány? Tizenhat ló és tizenkét tehén? Hol vannak az ökrök? A teherhúzó, robotoló állatok?

— Mingyárt eljutunk oda is! — feleli és egy hangárszerű, óriási lapos épület felé indulunk. Három ilyen épület terpeszkedik a gazdasági udvaron, vakító fehéren és olyan tisztán, hogy inkább patikának hinné őket az ember. Az istállók közelében szokásos trágyadombnak, szalmának sehol semmi nyoma. Feltáru az első „ököristálló“ ajtaja. Odabent katonás rendben gépek sorakoznak. Szántó, vető, arató, kaszáló, kapáló, gereblyező-gépek, heremorzsolók, rostálók, kisebbek is, nagyobbak is, stb. stb.

A gépnek nem datol a pacsirta

Az ajtónak támaszkodok. Hát igen! Ezek a mai modern gazdaság „ökrei“. A gépek. Tiszta, rendesek, ragyogók. Annak az embernek, aki vezeti őket, könnyű és jó dolga van.

Nem hull verítéke a barázdába... De talán a pacsirta dalát sem hallja a motor zúgásától és az égre sem szokott felnézni, nehogy félrekapjon a gép. — az acélból készült szörnyeteg, amely belemar a barna, televény barázdába, túrja, morzsolja lélektelenül és ha elvégezte munkáját, olajtól fényesen várja a jövő évi szereplését. A gép nem törődik azzal, hogy a barázdába hintett búzaszemnek mi lesz a további sorsa. Nem kér sem esőt, sem nap-sugarat és mikor Urangyalára harangoznak, nem teszi össze két kérges tenyerét a szíve tájára, hogy gondolatai a felhők fölé szállva, életet kérjenek a rögök között szunnyadó gabona szemnek.

Vannak gépek, amelyek akrazittal gyilkolják az ártatlan embereket, a síró gyermeket, imádkozó asszonyokat. Ezek a gazdasági gépek akrazit nélkül is gyilkosok.

Tizenhárom barázda

Az egyik hangárszerű gépszímben hatalmas alkotás terpeszkedik. Két óriási szárnya van. Mindegyik szárnyán egymásután tizenhárom-tizenhárom ekevas.

— Mi ez a szörnyeteg? — kérdezem.

— A legujabb szántógépünk! — feleli az intéző és tekintete szeretettel simogatja végig a kétszárnyú csodabogarat. — Tizenhárom barázdát szánt egyszerre két traktor segítségével. Száz holdat szánt fel naponta!

— Száz holdat? — kételkedem. — Hiszen az óriási terület! Hihetetlen!

— Nem hihetetlen! — magyarázza az intéző. — Ugy dolgozik, hogy a tábla két végére két traktort állítunk. A traktorok sodronykötéllal vannak a szántógéphez erősítve. Mikor a szántógép a tábla egyik végén van, a másik végén levő traktor húzza magához. Együttal tizenhárom mély barázda vágódik a földbe. Közben az a traktor, amelyik nem húzza, hanem a sodronykötéllal engedi a gépet, tovább halad a

NEM TUDJÁTOK MIÉRT SÍR A RÉT

Mit tudják a büszke pálmák
üveg házak mély ölében,
Mennyi sóhaj, mennyi jaj száll
ilyenkor a deres réten.

Virág-könnye hulldogálnak
fűszál-szívek vonaglanak,
Pajkos-szellők sirva járnak,
a rögök is jajjonganak.

Kikelettől — nyár multáig
nap égette, vihar verte,
Eke vágta — még ha fájt is,
panaszolni sohse merte.

Békén türt a kinokat,
termett áldást, hallott átkot.
Gyermekeinek jónak, rossznak
nyújtott kenyért és virágot.

Im elért a fáradt őszbe,
—szegény gyötört paraszt asszony. —
Ifjusága ment előtte,
el se érte: s itt az alkony.

Itt az alkony, az este is,
— széjjel néz a kopár tájon
szétszóródva gyermekei
szerteszéjjel a világon.

Itt a virág ejti könnyét,
amott a fű sóhaja száll.
Nem tudjátok mért sir a rét,
üveg házi büszke pálmák.

SARKÖZY GERŐ.

barázdák végén, még szántatlan területre. Ilyenformán mindössze három ember dolgozik a három géppel, akiket fél napi munka után felváltunk. Nem számítottam a tehergépkocsi vezetőjét, aki a traktorok üzemanyagát viszi ki a mezőre, ő a hetedik ember, de neki kevés útja van.

— Hány holdat szántanak fel?

— Négy százat tavasszal, négy százat őszszel.

Elhomályosul a szemem. Négy száz hold fel szántása. — hat embernek négy fél napi munkája!...

— És miből élnek a falusi emberek ezen a vidéken? — kérdezem.

Az intéző elkomolyodik:

— Van egy cserép- és téglagyárunk. Tavasztól őszig munkában van. Azalatt sokat keresnek a jóra való emberek. De a téli hónapokban bizony nagy a szegénység... Idelátszik az állami dohánygyár vörös épülete is. Az is sok embernek ad kenyeret...

A nikotin dicsérete

Amíg végig látogattuk a gazdaság épületeit, sötétetni kezd. Most már különben is korán alkonyodik. Az ultramarin kék égre hirtelen felvillannak a dohánygyár villanylámpái. Ott télen-nyáron szakadatlanul folyik a munka és az ott dolgozó emberek kenyeres ládájából télen sem fogy ki a mindennapi kenyér... Elhatároztam hirtelen, hogy többé soha senkit nem fogok lebeszélni a dohányzásról. Azóta valahányszor enyhe házastársi vitákat hallok a „ne dohányozz annyit“ jellege alatt, — mindig azok a kis villogó szemű ialomita megyei gyermekek jutnak eszembe, akiknek maszatos kezecskéjébe a dohánygyár ad kenyeret — és nem itélem el olyan szigorúan a dohányzásban elmarasztalt vádlottat.

„Tessék parancsolni“

Az Ialomita-folyó medre megcsillan az alkonyi fényekben, vörös tűzcsillagokat dobál bele a fölötte elrobogó vonat. Rövid látogatásom véget ért, — indulok az állomásra. Az intéző gyermekei magyar szóval köszöntek el tőlem. A személyzet és a tulajdonos románul beszélnek. A jószágigazgató sishisoarai szász családból való. Maroknyi Transzylvánia él itten csendes békességben, egyetértésben, az ó-királyság szíve közepében. Mindegyik tisztelettel hallgatja a másik beszédét.

Az állomáson sietni kell. A vonat már közeledik. Ha nagyon siet az ember, hirtelen minden nyelvtudását elfelejti és csak az anyanyelvre jut eszébe:

— Kérek gyorsan egy jegyet Ploesti!

És a ialomita-megyei vasuti pénztáros azt feleli:

— Tessék parancsolni!

Meglepetten nézek rá, ő elmosolyodik:

— Mind magyarok vagyunk itt kérem, az egész vonalon. Transzylvániából helyeztek ide, hogy megtanuljunk az állam nyelvét.

Sokáig integet még a vonat után a többiekkel együtt, akik kikísértek és mosolygó üzeneteket küldenek a hármass folyó vidékére, Biharba.

A vonatom szinte repül a nyílegyenes táblák között, apró házacskákból emberek szunyadnak. Földhözforrott, napbarnított emberek, akiket elűztek a gépek a drága barázdák közül és akik csak álmaikban sóhajthatják:

„Szeretnék szántani,
hat ökröt hajtani...!“

Forgalomba került az új
DREHER—HAGGENMACHER
ŐSZI SÖR
Kérje mindenütt!

A Nemzetek Szövetsége és a — Nemzetiségi Szövetség

Genf. (Saját kiküldött tudósítónktól).

London legnagyobb része néhány angol főúr földjén épült. Ezek közé tartozik a westminsteri herceg. Egy egész városrész összes telkei és utcái az ő nevének állanak, a házak tulajdonosai bért fizetnek neki azért, hogy telkeire építkezzenek. Évenként egyszer a westminsteri herceg emberei kora hajnali órákban megjelennek a városrészben, súlyos láncokat feszítenek ki keresztben az utcákon és így elzárják a forgalmat, mely ilyenkor igen csekély. Az elzárás nem is tart tovább csupán néhány percig. Annyi ideig, míg a közjegyző megállapítja, hogy Westminister hercege élt a tulajdonosnak jogával és az utca területe felett rendelkezett. Az egész aktus nem is szolgál más célt, mint az ősi jognak gyakorlását és az elbirtoklás megszakítását.

12 éves szokás

Lényegében igen hasonlatos ehhez az a tizenkét éves szokás, hogy a nemzetiségek képviselői évente egyszer valahol összegyűlnek, két-három napos kongresszust tartanak, határozatokat hoznak és ezzel életjelt adnak magukról. A legjelentősebb kisebbségi politikus sem hiszi azt, hogy a nemzetiségi kongresszusok befolyást gyakorolnak a kérdés alakulására. Sem a Nemzetek Szövetsége, sem az egyes érdekeit államok nem törődtek azzal, amit ezek a kongresszusok mondtak és határoztak. Talán nem is nagyon vettek tudomást a határozatokról. A nemzetiségi kongresszusok intézménye és szokása azonban arra feltétlenül jó volt, hogy a világ közvéleményét évente legalább egyszer ünnepélyesen és kellő nyomatékkal figyelmeztesse; a nemzetiségi kérdés változatlanul itt van, a népek lelke még mindig nem változott meg és mintegy negyvenmillió ember várja szerte Európában, hogy valóban egyenrangú és szabad életet élhessen.

A nemzetiségi kongresszus feladásának lényegét már elvégeznék azzal, ha évente egyszer összegyűjtenék valamennyi kisebbségi nemzetek kiküldöttjeit és azok egyetlen kiáltványban jeleznék, hogy a négyéves világháború után, melyet a győztesek a nemzetek háborújának neveztek, a nemzeti kérdés nem nyert megoldást. A nemzetek háborúja nem végződött a nemzetek megbékülésével, aminek a jegyében folyt. Ami körülbelül annyit jelent, hogy a szörnyű veresítés s a mérhetetlen sok szenvedés hiába történt.

A kongresszus azonban nem azért kongresszus, hogy ennyivel megelégedjék. Annál kevésbé teheti ezt, mert a nemzetiségek életében tömördek anyag gyűl, rengeteg sok szempont merül fel, melyek mind megérdemlik a feldolgozást és a nyilvánosságot.

Ezt a nyilvánosságot az eddig lefolyt tizenkét kongresszus közül egy Bécsben, kettő Bernben, a többi kilenc pedig Genfben kapta meg. Az ideai kongresszus is, amint a távirati tudósításokból mindenki megtudta, Genfben zajlott le.

Az ideai tanácskozás

Ez az ideai kongresszus sok mindenben különbözött az eddig lezajlott tizenegy elődjétől.

Az első különbség az volt, hogy a kongresszus megszokott képből hiányzott dr. Ammende Ewald-nak, az összejövetelek megteremtőjének és szervezőjének természetes alakja. Ammende az év tavaszán súlyos betegten világkörüli utra indult, de a halál utolérte ezen az uton, akármilyen messze igyekezett előre elmenni. Pekingben halt meg, a régi Kína fővárosában. Földi maradványait ott elégették, a hamvvedrét pedig szülőföldjén, az észak-törökországi Perna városában ünnepélyesen eltemették.

A kongresszus első napja Ammende emlékének áldozott. Érdekes és tanulságos felszólalások hangzottak el, melyekben egy kicsiny darab világtörténelem bontakozott ki szemünk előtt. A nemzetiségek küzdelmeinek tizenkétéves történelme, mely szorosan összefügg Ammende egyéniségével és életművével. Ebben a százhusz éves észak-németben hámulatatos mozgékony és tettvágy halmozódott fel. A génuai konferenciától kezdődően, minden háború utáni nemzetközi nagy konferencián résztvett. Jelen volt a Nemzetek Szövetségének minden közgyűlésén, az alakulástól kezdődően, eleinte mint lapjának, a „Rigaische Rundschau“-nak kiküldöttje; résztvett a Népszövetségi Unió minden összejövetelén s általában minden nemzetközi konferencián. Ahol mint kongresszusi tag nem jelenhetett

meg, ott mint egyszerű figyelő és folyosói beszélgető.

Nem is volt jelentős ember a nemzetközi politikában, aki ne ismerte volna őt s ne tudta volna, hogy a nemzetiségek ügyét képviseli. Ammende a nemzetiségi ügynek messziről látható cégére volt. Erre a multjára visszatérve, maga mondta egyszer, közvetlenül világkörüli útja előtt, amikor már hire járt, hogy Benes lesz a csehszlovák köztársaság elnöke: ha Benes — úgy mond — tényleg megválasztják köztársasági elnöknek, úgy én leszek az egyedüli, aki a Nemzetek Szövetségének valamennyi közgyűlésén jelen voltam...

A sors úgy akarta, hogy Benessel egyidejűleg Ammende is kimaradjon a jelen voltak listájából...

Az első pillanathon úgy tetszett, hogy Ammende egyszerűen pótolhatatlan lesz. Rövidesen kiderült azonban, hogy a nemzetiségi kérdés jelentősebb tényezője az európai politikának, mint azt eddig a legelkeseredettebb kisebbségi politikusok hitték. Olyan nagy és égető kérdés az, hogy a benne feszülő erők útját még az olyan váratlan és nagy vereséssel sem állítja meg, mint Ammende-nek hirtelen halála.

A külső kép

A kongresszus külső képe egyébként is megváltozott. Az eddigi genfi gyűlésekre a Salle Central-ban folytak le. A reformátusok tulajdona ez a terem, mely főként vallásos összejövetelek céljait szolgálja. Így megérthető külső képének egyszerűsége és puritánsága. A terem azonban kivül tulságosan nagy volt a nemzetiségi kongresszusok közönségének számához mérten. Ammende azonban, nyilván tradícióból, ehhez a teremhez ragaszkodott.

A kongresszus új szervezői áttették a tanácskozás színhelyét a tóparti szálloda-sor egyik legszebb szállodájába, a Hotel Bellevue-be. A fényes szálloda dusan aranyozott rokokoterme szokatlanul ünnepélyes, új keretet adott a tanácskozásnak. Fokozta még ezt az is, hogy ezúttal a tagok az elnökek szemében zöld posztóval betakart asztalok körül ültek. Eppen úgy, ahogyan az egyéb nemzetközi konferenciákon szokásos. A terem összefügg a szálloda halljával, szalonjaival és hosszú üveges terraszával, úgy, hogy az ideai kongresszusnak még couloirja is volt, ahol a megjelentek a tanácskozáson kívül összeülhettek és kényelmesen beszélgethettek egymással. Ez kitűnő berendezkedésnek bizonyult, mert régebben az ilyen beszélgetések kedvéért különböző szállodákba kellett vándorolni s ott az egyes delegátusok után nyomozni.

Ezzel a lehetőséggel bőven éltek a delegátusok és a kongresszus egyéb figyelői, kik minden várakozás és aggodalom ellenére feltűnően nagy számban jelentek meg és igen élénk érdeklődést tanúsítottak. Tizennégy nemzetiség küldötte el képviselőit, kik több mint husz országból gyűltek össze. Érdekes, hogy a delegátusok szemé-

A Nemzetek Szövetsége

Feltűnően nagy volt a figyelők érdeklődése a kongresszus iránt. Nagy izgalmat keltett, amikor a második napon megjelent a hallgatóság széksoraiban Skou dán miniszter, a Nemzetek Szövetségének kisebbségi osztályfőnöke. Nagy érdeklődéssel hallgatta végig azokat az előadásokat, melyekben a kiküldöttek a Nemzetek Szövetségének reformjához szólottak hozzá. Volt mit. Ha valakinek van oka sürgetni ezt a reformot, úgy bizonyára a nemzeti kisebbségeknek.

Skou ur mozdulatlan arccal figyelt és zajtalan lépésekkel távozott. Ezek a népszövetségi urak igen titkosak. A titkok, melyeket merev arcuk mögött hordanak, rendszerint utólag derült ki. Így például most kiderült, hogy Ascarate spanyol diplomata, aki éveken keresztül intézte a kisebbségi petíciók sorsát, a spanyol anarchisták egyik vezére volt. Jutalmul londoni nagykövetté nevezték most ki. Ebből a lázadó telkülethől azonban hivataloskodása alatt semmit sem mutatott, holott nemcsak spanyol volt, hanem egyenesen haszk származású. A kisebbségeknek tehát az sem használ, ha ügyeiket egyenesen anarchisták intézik...

A világsajtó elküldte képviselőit. Az antant lapokat nagyrészt emigráns német újságírók képviselték. A németek között viszont általános feltűnést keltett egy rendkívül csinos hölgy,

lyében milyen nagy az állandóság. A legtöbben, kik az idén megjelentek, hatodszor, vagy hetedszer vannak már itt. Új arc nagyon kevés van közöttük. Ellenben három olyan kiküldött volt jelen, kik eddig valamennyi kongresszuson ott voltak: a három közül kettő magyar, Szűllő Géza és Jakabffy Elemér.

A katalánok

A kongresszus összetétele eddig két nevezetes alakuláson ment keresztül. Az egyik az volt, amikor mingyárt az első kongresszuson a németországi kisebbségek — a lengyelek és a lauschtzi vendek — kiváltak. A második pedig három évvel ezelőtt történt, amikor a zsidók hagyták el a kongresszust, mert az nem volt hajlandó Németország ellen állást foglalni.

Ez a két csoport az idén is hiányzott. Ellenben általános meglepetésre, minden forradalom mellett, az idén is megjelentek a katalánok. Még pedig igen népes delegációval képviseltették magukat, melyet J. M. Batista i Roca vezetett.

A küldöttség a barcelonai erősen „baloldali” kormányzatnak tudtával és engedélyével volt jelen. Ez volt az ideai kongresszusnak egyik nevezetes eseménye. Nemcsak a kiküldöttek helyzetének érdekessége miatt, hanem e fölönulási elvi jelentőségének következtében is.

Nemcsak beszédes, hanem beszélő bizonyítók volt ez a katalán delegáció arra, amit mi már annyiszor irtunk le s kiáltottunk át az itteni baloldali magyarok izgatott táborába: a nemzetiségi kérdés megoldása független az államformától s a politikai rendszertől. Független még az ugynevezett világnézettől is. Hiába van ma Madridban szélső baloldali kormányzat, hiába van Madrid és Barcelona között világnézeti közösség: a katalánok éppen úgy félnek a baloldali, mint a jobboldali központosság szellemétől s minden barátság ellenére elküldik megbízottait a nemzetiségi kongresszusra, hogy ezen az uton is jelezzék különállásukat és ne keletkezzen az a szint, mintha a katalán kérdés már meg lenne oldva.

A katalánok egyébként meglehetősen tartózkodással viselkedtek. Amikor olyan kérdéseket kaptak, melyre nem nagyon akartak válaszolni, ügyesen a nyelvi nehézségek mögé húzódtak. Egyszerre nem tudtak semmiféle nyelven sem, az egy katalánt kivéve. Ugy tettek, mint a süket ember, aki csak azt hallja meg, amit akar s akkor érti meg a hozzáintézt szót, amikor már készen van a felelettel.

A másik érdekes tanulság, mely ugyancsak a baloldali nyugtalankodóinknak és hidépítőinknek szól: A lengyel-német paktum a legkisebb könnyebbséget sem hozta a lengyelföldi németek számára, hanem talán még ellenkezőleg: megnehezítette helyzetüket. A nyugvó pont, ahová Németország és Lengyelország viszonya ezzel a paktummal jutott, a nemzetközi politika egyik sarkalatos pontjává lett, melyet Németország nem kíván bizonytalanná és ingadozóvá tenni, még a maga nemzeti kisebbségei kedvéért sem. Ezzel jár együtt, hogy megszűnt a német panaszok Lengyelország ellen a Nemzetek Szövetsége előtt s ezzel az ottani németek legfőbb védelmi eszközüket veszítették el. A lengyel belső terjeszkedés pedig él ezzel a nagyobb szabadsággal és zavartalansággal, mit ez a lengyel-német „hid” a számukra jelent.

Curtius kisasszony, hamvas szőke hajjal, finom arcvonásokkal, gyönyörű arcbőrrel, művelt és intelligens beszéddel, kinek az az egyetlen hibája volt, hogy magassága pontosan — kétméter és öt centiméter. Szegényke állandóan ült, lehetőleg úgy, hogy minél kisebb alakot mutasson. Amikor pedig a főnökével, a német távirati iroda középütemű vezetőjével beszélgetett, az volt az érzésünk, hogy egy minaret tetejéről a műezzin szól és hirdeti Allah igazságait.

A kongresszusnak igazi szenzációja azonban nem ez volt. Sem a katalánok megjelenése, sem a dán miniszter, sem a lengyelföldi németek keserves tapasztalatai, nem is a kétméteres német kisasszony. Erről a szenzációról azonban legközelebb külön fogok beszámolni.

Sulyok István dr

Keresek

keresztény vaskereskedő segédet, aki a román-magyar nyelvet tökéletesen bírja.

Ajánlatokat kér

Mandi Ferenc vaskereskedő

Carei jud. Sălaj.

NEM EZT A FORRADALMAT AKARTAM!

En estenként aszképrapriccsra fekszem,
s régi álmaim sorban eldobálom:
az ember elől Istenhez menekszem,
egy életem van csak és egy halálom!
Egy életemben voltak boldog órák,
de még több volt a keserűség sója,
voltak szerelmek, forradalmi rózsák,
— s vagyok — magány szótlan bujdosója.

Voltam új eszmék ígérgetője,
de újabb eszmék átgázoltak rajtam,
és jött az ember, hogy társát lelője,
— én nem ezt a forradalmat akartam!
Az én kezemben toll van és babérág,
az emberek kezében puská s kard van,
— erőszak diktál, szolgát és szegényt vág,
— én nem ezt a forradalmat akartam!

Az emberektől ezért élek távol,
lelkem aszkéta csendbe vonult vissza,
mivel a csend rut eszméket határol
s az élet csak a szennyet és büntet izzsa.
— Megtisztogattam magamat a büntől,
nyomorúságban bőven vezekeltem,
s amíg az ember vért ont, s harcra kürtöl,
a béke szavát hirdeti a lelkem!

HUZELLA ÖDÖN.

A tank jubilál

írta: Rády Elemér

A jubileumok sorához egy különös és kissé zavaró évforduló csatlakozott. — Szeptember 15-én volt kerek húsz esztendeje, hogy a tank, az újkori háborúnak ez a rettenetes gépszörnye bemutatkozott. Nem vagyok háborújárta ember. Amikor a világot feldúló szörnyű zivatar tombolt, engem még a gyermekszoba kellemes melegsége védett. — de azóta sokszor és sokat beszéltem háborút viselt emberekkel. Olyanokkal is, akik azon a véres főpróbán, amikor az új sztár, a tank bemutatkozott, ott voltak. Ezekből az elbeszélésekből tanultam meg borzongva tisztelni az emberi agynak ezt a halávirágok szántására termelt eszközeit.

Most, hogy a tank jubilált, hogy huszad-szor váltakozott nyár az ősszel azóta, hogy a francia fronton zajló iszonyú harcok során először megjelent, felcsaptam történelmekutató-nak, hogy kinyomozzam, hogyan és miért született meg ez a halálosztó monstrum. Mi indította el az emberi fantáziát, hogy ezt a különös gépet kiagyálja. A felfedezés, amelyre jutottam, meglepő volt. A tank nem újdonság, évszázadok óta vajdudott az eszme az emberek agyában, míg megszületett mai formájában. Semmi sem új tehát a nap alatt — a tank sem.

A tank ősei

A tank lényege a *harci kocsi*, amelynek célja, hogy a katonákat *harc közben* szállítsa és a *harci frontok áttörését* megkönnyítse. Az első ilyen harci kocsival a keleti népeknél találkozunk. Az ő harci talyigájuk kerekain és rúdjaian élesre fent kések forogtak. Az egyiptomiak már az ilyen „tankok” százait használták harcaikban, ha az ellenséges frontot át akarták törni. Ezeket a harci talyigákat tökéletesítette később Nagy Sándor, aki egész külön tankosztagokat létesített hadseregében. Ma kissé humorosnak látszik, hogy a tankok közé soroljuk a keleti hadseregek harci elfántesordáit, de ezeknek a háborúkban való alkalmazását ugyanaz a gondolat szülte, mint a tankot.

A középkorban a hadviselés már egészen újszerű, a mi tankjainkkal közvetlenül rokonságban lévő csapatvezérekkel találkozunk. *Leonardo da Vinci*, ez a minden irányban zseniális tervező alkotta meg ezeket. Az ő általa tervezett „tankok” minden oldalról páncélozott, lovak által vontatott szekerek voltak, amelynek lövésein keresztül a benne levők menet közben is tüzelhettek az ellenségre. Ezt a Leonardo da Vinci-féle tankot tökéletesítette azután *I. Miksa császár*. Míg Leonardo da Vinci kocsiját csak itt-ott alkalmazták s inkább csak háborús furcsaság volt, I. Miksa tankjai már komoly szerepet játszottak a háborúkban.

A feilődésben új fejezet: a gőzgép

A tankok történetében új fejezetet jelent a gőzgép, majd a benzinnemotor feltalálása. Mint minden technikai találmányt, ezt is beállítják

Erőszak ontja gyarából a bombát,
hogy a munkabért leszorítsa véle.
S a mély gondolat, ősművészet honját
vörösrre festi ártatlanok vére.
Erőszak diktál, akarata törvény,
Krisztus ígéi elvesznek a jajban...
és egyre jobban kavarg az őrvény...
En nem ezt a forradalmat akartam!

Bűnben fogant és bűnben él e század,
egyik nép, faj a másikat gyalázza,
csak „eszme” van, nincs megbánás, alázat,
és egyre több a rabló és parázna!
Gyermekek és nők kerülnek a „frontra”,
hogy tévhitüket hulljanak a harcban,
míg az erőszak parancsait ontja...
En nem ezt a forradalmat akartam!

46 tankot mutattak be és vonultattak fel. Ezek a tankok még kezdetlegesek voltak, de egy esztendő kísérletei után 1917 őszén a flandriai csatában már 216 tank nyomult előre, hogy az ellenséges hadállásokat áttörje. Ezek egy része ugyan elakadt a mérhetetlen flandriai mocsármezőkben, azonban egy részüknek sikerült a német hadállásokat áttörnie. Ezzel a tank sorsa eldőlt, kiállta a próbát és a világháború második, véresebb szakaszának döntő fegyvere lett. A cambriai frontszakaszon, novemberben, már 417 tank indult a német hadállások ellen. A gépmonstrumok hat kilométeres maximális sebességgel haladtak előre. A 28 tonnás kocsi-ból több elakadt a terepen, 49-et harc-képtelenné tett a német ellentámadás, a többiek azonban áttörték a frontot. *Ekkor már látszott, hogy a világháborút a tankok bevonulása dönti el.* A németek lázas gyorsasággal készítették a tankelhárító fegyvereket, a tankelhárító puskák tüskés lövedéke sok tankot tett harc-képtelenné, de a tank diadalmasan került ki minden csatából. *A soissons-i csatában 233 angol tank és 55 könnyű francia Renault harci gépkocsi vett részt, 1918 augusztusában Amiensnél pedig már félezernél több tank vonult fel.* A tank így történelmi szerepet biztosított magának, legyőzte a többi fegyvert.

A jövő réme

Történelmi szerepét azonban — sajnos — még nem töltötte be. A világháború befejeződött, a harci mezőkön csend és béke van, a hatalmas hadiiparvállalatokban azonban egyre lázasabban folyik a halált osztó fegyverek gyártása. A tank egyre újabb és egyre tökéletesebb formában kerül ki. Az új páncélcocsi sebessége megötszöröződött, az „áramvonalas” tankok megfordulás nélkül előre és hátra haladhatnak, nincs szükségük műtutakra, minden talajon előre törnek, ablukaikon golyóálló üveg van; szellőztető készülékeik nem csak a motort hűtik, hanem a kocsi belsejét is szellőztetik.

A legújabb tanktípusok már gázbiztosak is, sőt legújabbban megszületett az „úszótank” is, amelyek egyforma biztonsággal haladnak szárazon és vizen. A tank tehát megiffodva és tökéletesedve ünnepli jubileumát. A jövő háborújának egyik legfélelmetesebb eszköze lesz s így nem csodálkozhatunk, hogy a nagy hadseregek hatalmas „tank-parkkal” rendelkeznek. A hivatalos kimutatások szerint például Franciaországnak 4000, Oroszországnak 2000, az Amerikai Egyesült Államoknak 1000, Japán-nak 700, Angliának 660, Lengyelországnak 500, Olaszországnak 450, Törökországnak 200 és Csehszlovákiának 150 tankja van. Ezek a hivatalos adatok. Vajon mit mutatnának a titkos jelentések?

A tank jubilál. Szomorú, vérrel telő út van húsz éves múltja és tőbbezer éves őskora mögött. Vajon milyen út van előtte? A békeszerető keresztény ember borzongva gondol arra, milyen pusztítása lehet majd a halálnak, ha ezek a szörnyű halálszekerek elindulnak. Csak XI. Pius szavait ismételhettük, ha ezeket az apokaliptikus borzalmakat idézzük magunk elé: „Uram szórd szét e fegyvereket...”

a hadászat szolgálatába s megszületik először a páncélvonat, majd később a páncélaútó. Ezek már közvetlen elődei a tanknak. Ugy is mondhatnánk, hogy a szellemi apaság az övék. Az első páncélvonat Párizs ostrománál 1871-ben jelenik meg s több mint 30 éves pauza után, 1904-ben Bécsben a Daimler-gyár elkészítette az első páncélaútót is, amelynek forgó kis tornyában géppuskát helyezett el. Ez az első páncélaútó óránkénti 45 kilométeres sebességet ért el. A Daimler-gyár újdonsága természetesen nagy visszhangot keltett s az angol, francia és német hadsereg is gyorsan igyekezett felszerelni magát. Az olaszok sem maradtak el s a tripolisi háborúban ők alkalmazták először.

A világháború győztese a tank

Ezeknek a páncélaútóknak és páncélvonatoknak azonban volt egy leküzdhetetlennek látszó hibájuk: csak kiépített műúton, vagy sínen közlekedhettek s amint alkalmatlan talajra értek, harc-képtelenné váltak. A világháború kitörése után a haditechnika egyik legerősebb kérdése volt, hogy miképpen lehetne olyan harci páncélcocsiakat előállítani, amelyek töretlen talajon is harcképesek. Az első eredményes kísérlet angol részről jött. 1916 szeptemberében

Franciaországban nem ítélnék több fegyencet gályarabságra, vagyis a „bagnó poklába”.

A francia kormány mostanában foglalkozik azzal a törvénnyel, amely szerint a fegyencet nem ítélik többé gályarabságra. Ez nem jelenti az elitáltak helyzetének könnyítését, hanem azt, hogy ezután olyan embertelen éghajlatu vidékre számúzik őket, ahol majdnem valamilyen elpusztulnak. Képünkön a fegyencet a „La Martinière” nevű börtönhajó fedélzetére szállítják.

SZEKFI GYULA,

Széchenyi igéinek tudós hirdetője

Irta: Boldizsár Iván

Budapest, október hó.

Ha egy külföldi számára a vérben és szellemben, testben és lélekben szintisza magyar alakját kellene bemutatnom: Szekfi Gyulát választanám. Arcán török és mongol jegyek vallanak a más európai népektől való különbözősége és a származás kontinensentuli emlékeire. Sötét, ferdevágású szeme, lefelé konyuló fekete hajusa, kerek koponyaformája és vonásainak minden belső érzelmét keményen palástoló nyugalma, a lipószentandrászi szárnyasoltárnak arra az 1512-ből való képére emlékeztet, amelyet éppen Szekfi Gyula bevezetőjében a XVI. és XVII. századról szóló kötetében. Az oltárképen a feltámadó Krisztust csodálja és imádja egy magyar és egy török vitéz: arcuk vonásait most, négyszáz év múltán fölkelhet az ember koruk történetének nagyszerű megírójában.

Ez az első pillantásra is szűz végzetesen magyar arc csak külső jelentkezési formája belső magatartásának. Szekfi Gyula számára a magyarság nemcsak nemzetiség, egy országhoz és egy nyelvhez való tartozás, hanem súlyos, szinte sötét élmény, amely minden percében folytatódik, mindig új ösztönzéseket és új akadályokat termel és viselője vállára tragikusan nehéz, de mélyrehatóan szép felelősséget helyez. Ha az ember Szekfi Gyulával beszél, már az első mondatnál átjárja az a feszültség, ami belőle árad, pillanatról pillanatra fokozottabban érzi, hogy az a férfi, akivel szemben ül, másoknál tudatosabban és könyörtelenebbül éli át a magyar sorsot. Akár az egyetemi katedrálról hallja ez ember csöndes, egyenletes felolvasásait, akár íróasztalánál; érzi, hogy olyan szellem mágnese terébe került, amely végig tudja gondolni és ki tudja fejezni korának legvajdább kérdéseit.

Talán azért érezni ezt annyira, mert Szekfi Gyula egy személyben történelemtudós és társadalomlátó. Mint történelemtudós, attól a perctől kezdve, hogy huszonegyéves korában a bécsi császári és királyi házi, udvari és állami levéltár tisztviselője lett, egészen mostanáig, hogy már tizedik éve a magyar történelem nyilvános rendes tanára a Pázmány Péter Tudományegyetemen, a tudós alaposságával merült el a magyar múlt tanulmányozásába. Mint a jelen társadalmi állapotainak vizsgálója pedig fölhasználta egyedülállóan széleskörű és mélyreható történelmi ismereteit. Ha a jelenkorról ír, mint „Három nemzedék és ami utána következik” című könyvében, akkor összekapcsolja a történelemíró hűvös tárgyilagosságát a korában ízig-vérig benne élő és rajta javítani akaró ember aggodalmával és hitével. Minden leírt és minden kimondott szavában jellegzetesen és tisztán magyar.

De ugyanakkor európai is. Ha az európai látókörű és szellemiségű magyar embert kellene bemutatnom, ugyancsak Szekfi Gyulát választanám. Sajátságosan magyar lelkialkata és lény ellenére — vagy éppen ezért! — Szekfi Gyula a legeurópaiabb magyar. Az ellentmondás csak látszólagos. Magyarság és európaiság csak azok számára ellentmondás, akik egyiket sem élék meg teljesen; akik a népszínműromantikát meg a földhözcsapott poharat gondolják magyarnak és bizonyos, nagyon is egyértelmű francia regényeket meg az ötörai leál európainak. Aki igazán és mélyen magyar, az tudja, hogy a mi tágabb hazánk Európa, a mi egyedül lehetséges kultúránk az európai kereszténység. Szekfi Gyula életében és műveiben példászerű összhangba hozza ezt a kettőséget.

„Nagymagyar út”: így nevezte Szekfi Gyula a kesinyes, sovinsza indulatoktól mentes, a népek európai közösségébe erősen beilleszkedő magyarságot. A kifejezés új, a *Három Nemzedék* tavalyi, korunk bírálóját is magában foglaló kiadásból való, de Szekfi Gyula minden munkájában a nagymagyar út felé mutat. Az 1918-ban megjelent „A magyar állam életrajza” háttörő színterével, a megszokott nemzeti illúzióktól mentesen mutatja meg a magyarság útját. Az illúziók tudatos és következetes elutasítása Szekfi Gyula történelmi munkásságának egyik legfontosabb és legjellemzőbb mozzanata. Emiatt sok küzdelemben és támadásban volt része: az emberek nehezen viselik el a kendőzetlen igazságot. Egyideig ép-

pen kíméletlen őszintesége miatt valóságos hazaárlónak bélyegezték. Még alig volt harminc éves, a világtól és a magyar közélettől távol, szinte a középkori kodexirok magányosságában és elvonultságában dolgozott a bécsi levéltárban és itt írta meg a „Száműzött Rákóczi”-ról szóló könyvét. A könyv minden mondata történelmileg helytálló, mégis hírlapi csaták, pamfletek és nagyon is személyes támadások pergőtűzét kellett elviselnie miatta. Talán, ha már akkor is annyira közvetlenül benne él és hat a magyar közéletben, mint ma, mondani-valóját kevésbé keményen fogalmazza meg.

Szekfi Gyula eddigi leghatalmasabb és legjelentékenyebb műve a Hóman Bálinttal együtt megírt hétkötetes „Magyar Történelm”-e. Ez a történelem nemcsak a legújabb kutatások anyagát dolgozta fel, hanem egész megírási módja és beállítottsága más, mint a szokásos történelemkönyveké. Nem a királyokról és az általuk viselt háborúkról, győzelmekről, csatavesztésekről és békekötésekről szól, hanem bemutatja a magyar nép minden rétegének és a magyar nemzet minden intézményének fejlődését és kialakulását. Legalább annyi szó esik benne a jobbágyok életviszonyairól, mint a főurak összeesküvéseiről. Megmutatja a magyar fáj színváltozásait, az ember munkája nyomán rávilágít azokra az eszméramlatokra, amelyek kifelé alig láthatóan, de mindennél erősebben és végzetesebben irányítják a történelmet. A „Magyar Történelm” hatása ma még beláthatatlan. Egyre több ember forogtatja, egyre több ember eszmél rá olvasása közben arra, hogy voltaképpen mit jelent magyarnak lenni. A következő nemzedék eszmei alakulását egészen biztosan döntően fogja meghatározni ez a mű. Azonban Szekfi Gyula egy másik írásának, a „Három Nemzedék”-nek hatása már ma közvetlenül látható. Igaz, hogy ez nem is annyira történelem, mint inkább társadalomrajz, nem annyira a múltnak, mint inkább önmagunknak illúziótlan megmutatása. Az embert mindig jobban érdekli saját maga, mint mások, a saját kora, mint apáé. Szekfi Gyula megmutatja a múlt század második felének és a századfordulónak hibáit, sőt tragikumát éppen úgy, mint a legégetőbb jelen feszültségeit. A bírálathoz és az úmúlásban vezérszavak Széchenyi lelkivilága.

Szekfi Gyula legfőbb missziója és egyik elvülhetetlen érdeme, hogy megismertette és közelebb hozta a mai magyarsághoz Széchenyi

István. A „Három Nemzedék”, a „Széchenyi igéi” és „A mai Széchenyi” Szekfi Gyulának azok a nagyobb írásai, amelyek feloldották a legnagyobb magyar szoborszerű merevségét és a mai nemzedék életének és elgondolásainak, vágyainak és célkitűzéseinek eleven, szerves részesévé tették. A legtöbb ember csak annyit olvasott Széchenyitől, amennyit az iskoláskönyvekben található. S mennyi ez? A *Hitel* bevezető sorai, egy-két kiragadott, tehát meddő idézet. Semmi több. A legtöbb ember tudta ugyan, hogy Széchenyi „a legnagyobb magyar”, de nem tudta, hogy a legidősebb is, aki többet és aktuálisabbat mond a mai embernek, mint korunk megannyi bölcse. Tudta, hogy illenék Széchenyit olvasnia, de félt a szobor hideg merevségétől, nem ért föl hozzá, talán nem is nagyon érdekelte.

Szekfi Gyula nélkül soha nem jutott volna el a mai nemzedék a Széchenyi-élményig. „Széchenyi-élmény”: több ez, mint tanainak és elgondolásainak ismerete és magunkévá tétele. Több ez, mint úgy értelmezni a reformot és a haladást, mint ahogy ő tette. A Széchenyi-élmény ráeszmélés magyarságunkra, amely után az ember a törvény könyörtelen szűkségszerűségével csak egy utat járhat: a Szekfi értelmezte Széchenyi-követés útját.

Ezt az utat világítja meg a világtudomány és az élet minden oldaláról Szekfi Gyula, mint szerkesztő és erre az útra vezető hallgatóit az egyetemen és tanítványainak azt a belső, szorosabb körét, amely „Katolikus Történetes Munkaközössége” néven az ezidei esztendő nyári egyetemen mutalkozott be.

Szekfi Gyula feleségével egy Pasaréti-úti villában lakik. De dolgozni még ma is éppen úgy az Egyetemi Könyvtár egyszerű íróasztalához ül, mint harmincöt évvel ezelőtt, első éves egyetemi hallgató korában. Szerény és igénytelen, a szó szoros értelmében irtózik minden szerepléstől és feltűnéstől. Így például valóságos „fotografó-fóbiája” van, nem engedí magát lefényképezni. Mikor a Magyar Szemle Társaság kiadta „A Magyar Történelmírás új útjai” című könyvét, abban minden szerzőnek megjelent egy kis fényképe. A könyv már nyomásra készen állt, de Szekfi Gyula fényképének a helye még mindig üres volt. A nyomdából kétségbeesetten rohantak a fényképetért és erre, hogy a könyv idejében kijöhessen, a Magyar Szemle szerkesztőségével szomszédos cég egy fiatal hivatalnok csinált a professzorról gyorsan amatőrfényképet. Ez természetesen olyan rosszul sikerült, hogy Szekfi Gyula kedvét még jobban elvette minden fényképtől. Így a könyv megjelenése után ennek a felvételnek a lemezét is megvásárolta.

Szekfi Gyulára a legjellegzetesebb halk, csendes beszéde. Nagyon finoman és nagyon szelíden mosolyog hozzá és aki hallgatja, érzi, hogy csak az tud ilyen halkán beszélni, aki nem szavainak hangosságával, hanem súlyával hat az emberre...

MILY EGYSZERŰ IS AZ ÉLET, Ó, MILYEN EGYSZERŰ...

A gyermek pörgettyével játszik sima sötányon,
ha meginog, ostorával hozzásuhint fájón
és talpraáll a pörgettyü elipszis-utján
és ferde tengelyével fut kuszált körökben,
egy ősi törvény áll: elröppen milljó röppen:
ha részegül, ostorával hozzásuhint fájón,
a gyermek pörgettyével játszik, játszik a járón.

Mily egyszerű is az élet, ó milyen egyszerű.

Nagy ferde tengelyével fut a Föld az égi járdán,
ha részegen meginog óriás elipszis-utján,
az Isten néha hozzásuhint kemény könny-ostorával,
mert sokszor tenger büntől ing kuszált körökben,
míg egyszer Isten kezétől a levegőbe röppen...
Addig csak megy bódultan óriás elipszis-utján
nagy ferde tengelyével rég kimért kék égi járdán.

Mily egyszerű is az élet, ó milyen egyszerű.

A pörgettyü száz apró porszemet lövel a légbe,
A forgás ősi törvénye sodorja messzeségbe.
Amíg forog bódultan óriás elipszis-utján
egy ősi törvény áll: elröppen milljó porszem-ember
s a föld nem lesz kisebb, csak könnytől sósabb lesz a tenger.
Az Isten ősi törvénye sodor a messzeségbe:
mi apró porszemek elröppenünk majd innen az égbe.

Mily egyszerű is az élet, ó milyen egyszerű...

MESZAROS JANOS.

En és a gróf

Írta: tokaji Oláh Béla

*Tetétleni híres, tágas,
Napsütéses, délibábos
Határon
Megy a „geróf“ kocsikázni
Négyfogatú, bővüléssel
Batáron.
De nem nézi sem a repcét,
Sem a búza keresztjét.
Csak azt a kis göndörhajú,
Idres-bocros rokokójú
Menyecsét.*

Az a „geróf“, akiről ezeket a rágalmazó rimés sorokat boldog emlékeztető Váli Nagy Guszti — a hajdúság pacsirtahangú lantos-deákja — terjesztette, személy szerint Zichy Géza gróf volt, a tetétleni földesúr, a világhíres félkezű zongoraművész, ismert nevű zeneszerző, költő, közíró és nagyvadász. Rágalmazónak kell neveznem a tréfás kis dalocskát, mert én jól ismertem Géza grófit s hitet teszek mellette, hogy ő bizony éppenséggel nem veszélyeztette a szemévilágát holmi „alrendű“ fehérszemélyek bájjainak illegitim fűrkésésével. Annál sokkal zárkózottabb, vagy talán gögösebb lélek lakozott benne.

Nem sokat érintkezett ez a „nagyúr“ még a környékbeli dzsentrikkal, vagy „fertálmánásokkal sem. Annál kevésbé ereszkedett alá a „népi talaj“ szintjéig. — bár tagadhatatlan viszont, hogy élénk lánggal lobogott benne az emberi közösség érzete s nagyon tudott segíteni azokon a kisembereken, akik ügyes-bajos dolgaikban támogatásért, vagy védelemért fordultak hozzá. Szegény jó Váli Nagy Guszti is ezen az úton került vele kapcsolatba. Megkérte a grófit: vállalja el egyik verskötetének kiadási költségeit.

Gyönyörű, — szinte klasszikus veretű — volt a levél, melyet a grófi kastélyba vitt a posta. A naiv lelkű poéta úgy képzelte, hogy meg-rázó hatása alatt a „szépmíves“ arisztokrata ex-passzvoná... nyakát ép félkarjával átöleli. Tetétlen grófja azonban ilyenféle szinpad-i pózokra nem volt kapható. Még a csuda-levélre sem válaszolt. Viszont utasította Loyka bácsit — a jószág-kormányozóját, — hogy a kívánt költségeket a Csáthy-féle könyvkiadó vállalatnak azonnal küldje el. A pénz elment — a verseskönyv megjelent.

Guszti határtalan boldogságában „felajzolta a hattyúk idejét“, világra hozta a fentidézett költeményt. Tetétlenre utazott s személyesen nyújtotta át Zichy grófnak lírai lelke harmatos hódolatát. A gróf az előszobában fogadta a hebegő poétát.

— Mi ez? — kérdezte szárazon.

— Kegyelmes uram, e-ez egy ve-ve-vers, amit ke-ke-kegyessége há-há-hálás kö-kö-szö-metért bá-bá-torkodiam írni...

A gróf elmosolyodott:

— Mondja, barátom, magának bátorság kell ahhoz, hogy verset írjon?

Guszti-ban feltámadt a költők közismert önérzete:

— Ahhoz, hogy költeményt írjak, — felelt zordonan — nem kell nekem bátorság. De ez nem költemény, hanem csak „vers.“ Az ilyen-hez pedig a rongyos debreceni poétának bátorságra van szüksége... mivelhogy nem Horáciusz...

— No-no! Lássuk csak azt a verset.

Tetétlen fejedelme figyelmesen olvassa a kéziratot. Szép barna szeme háromszor-négy-szer végigfut a sorokon. Láthatóan tetszik neki a rímek és ritmusok ezüstös csilingelése.

— Hm-hm! Kerüljön csak beljebb, kedves barátom!

A történelmi nevezetességű zeneteremben vannak, ahol Liszt Ferenc a „Má-odik Rapszódia“-t álmodta meg. A gróf a zongorához ül. Boszorkányos ügyességű félkezének hosszú újjai alól játékos akkordok esendülnek fel. Végül kész a nóta. Az ámuló költőnek maga dudolja el.

Két hét múltán új szenzáció: szép kiállítású kótaív. Cím lapján ez áll: „Tetétleni idill. Magyar népdal. Szövegét írta Váli Nagy Gusztáv, zenéjét szerző gróf Zichy Géza.“

Mert ilyen fából faragták ezt a félkarú, de egész lelkű magyar mágnást.

*

Azonban nem erről esik most a szó. Voltaképpen vallomást akarok tenni, egyben pedig penitenciát is tartani, mivelhogy az utóbbi időkben megszállott vala az irigység ördöge. Olvasom ugyanis, hogy újságcsináló kollegáim rendre interjúvolják a világnagyságokat. Ezek a nagyszerű hírlapírói teljesítmények szokás szerint ilyenféle címetek viselnek:

„ZÖLD FÜLÖP interjúja:
ÉN és a japán császár.“

Hát ez megejtően szenzációs. Mert, ugye-bár, nem az a fontos, hogy a japán császár beszél? Elvégre szája és annak üregében nyelve van. Lényeges ezzel szemben az, hogy NE-KEM: Zöld Fülöpnek, a „Krajcáros Marhaság“ című politikai napilap ifju, de roppant tehetséges munkatársának nyilatkozik.

A szöveg is ilyenféle: „Amint En beléptem az En kifinomodott nyugati kulturájú izlésemnek meg nem felelő keleties díszítésű trónterembe. — fehér pontocska közeledett tulzolt törtetéssel felém. Egész közelről ismertem csak fel a különös figurát: Japán császára volt. Bátorító szavaimra beszélni kezdett s joggal állíthatom, hogy némi jóakarattal értelmes emberi lénynek tekinthető.“

ILYENKOR ÖSSZEL

Szép is ilyenkor, ősszel
bánatos bokrok alján
kis ibolyát találni;
lomba féllegek alól
a lankadt tűzű napot
dél felé hívni, várni.

A vihar-tépott meggyfa
szánalmas árva csukáján
gondolni büszke ágat.
Mosolyt hinni az arcon
akkor is, ha bánat öl
s a szemünk könnybe lábad.

Szép ilyenkor krizantém-
illatos temetőben
sírok közt jözni-menni.
Kialudt élet-mécsék
olajába kegyelet —
cseppeket öntögetni.

Megnézni fenn az eresz
alatt a fecskefészket,
golyafészket a házon.
Egy kis naptényre viüni
a koldusgyermeket, hogy
ne sirjon, ne fázzon.

Ilyenkor ősszel mindig
tavasz az álunk, vágyunk,
a téltől futunk, félünk.
Elmult tavaszt szívünkben
milyen jó észre venni,
még élünk, élünk, élünk!

SARKA LAJOS.

És így tovább, egész oldalon át. A nagyreményű riporter fennen kérdez — és a „nagyember“ elfogultan, halkán, illedelmesen, a „Krajcáros Marhaság“ szájaíze szerint felel. Hát hogya irigyelné meg az ember az efféle „bravurt“?

Kutattam tehát visszaemlékezéseim tárházában: hátha talán én is jutottam valaha világhírességek közvetlen közelébe? Ezen az úton hibáztam aztán rá a félkezű grófra. De ne vágjunk az események rendje elé.

Zichy Géza tetétleni kastélya és bírtoka az apám járásához tartozott. A hivatalos érintkezés kettőjük között bizonyos közvetlenséget termelt ki, már amennyire ilyen az aulikus nevelésű belső titkos tanácsos, meg a „hétszilvafás“ családból származó főszolgabíró között lehetséges. Tény, hogy a gróf olykor még családi körülményeink iránt is érdeklődést tanúsított. Többi között hallotta valahonnan, hogy hegedülni tanulok és falusi oktatóim „művészi ígéret“-et látnak bennem.

Tetétlen község egyetlen utcáján kocsiztunk Hajdunádudvar felé és szembetaláltuk a grófi fogatot. Zichy integet, a két kocsit megáll.

— Parancsol kegyelmes uram? — kérdi az apám.

— Erről a kisfiuról úgy hallom, jó hegedűsnek indul. Vasárnap szívesen látom főbíró urat ebédre s hozza magával a gyereket, meg a hegedűt is. Szeretném hallani: mit tud a kis legény...

Bennem a lélekzet is fennakadt. Eleven grófok ritkán teremnek meg a hajdusági sziklatalajon s valahogyan úgy festette mindig szerencsapongó fantáziám, hogy a grófok, meg a többi „kivételes“ urak aranytányérból, gyémántkanállal szüresöltek a legdrágább mesebeli ételeket — és „püspökkenyeret“ falatoznak hozzá.

Nos, hát tévedtem. Ebédhez ültünk. Jól emlékszem: közönséges porcellán-tányérból májgaluska levest, hideg marhahúst, sóska-mártást és krumplit szolgált fel egy paraszti öltözetű cselédeányzó. Volt aztán kacsasült, meg tészta is. De a püspökkenyér csak nem került napirendre. A felnőttek csendesen beszélgettek. En hallgattam, mint a csuka. Ebéd után asztalt bontott a gróf:

— Na te kis művész: lássuk mit tudsz?

Kis hegedűmet állam alá szorítva, a „Träumerei“-ba kezdtem. Nem tudom, mi az oka, de sohasem játszottam szebben, mint akkor — nyolcéves koromban.

A gróf megsímogatta göndörfürtös, kolyók-fejemet:

— Jól van kis legény! Művész ugyan nem lesz belőled, mert a játékod fegyelmезellen. de... költő még lehetsz...

Ma sem tudom, dícséret volt-e ez, avagy selyempapírba burkolt megállapítása a tehetségtelenségnek. Gondolkozásra akkor nem is volt időm, mert a félkezű „nagyúr“ kérdéssel fordult felém:

— Mond, kisfiam: jól érezted magad nálam a kastélyban? Nem hiányzott semmi?

Majdnem sírva fakadtam. Végre megszólaltam, kérdező formában én is:

— Kegyelmes bácsi, miért nem volt „püspökkenyér“?

Ez volt egyetlen interjum az egyetlen „nagyember“-hez. Ennek utána már jobban érdekelt a küzdő tömegek apró kis élete.

Viszont Tetétlen urának jóslata bevált. Zeneművész nem vált belőlem. Talán még költő sem...

Időszerű fontoskönyv!

Dr. BUCSÁNYI GYULA, egészségügyi tanácsos, főorvos,
a természetes élet- és gyógy mód előharcosának tollából:

Természetes gyógy mód és természetes táplálkozás

Ara 145 lei.

Most van a legjobb alkalom testünk természetes megfiatalítására

Kapható kiadóhivatalunkban, Oradea, Str. Reg. Carol 5, Vidékieknek portóval 155 leiert szállítjuk. Utánvéttel 25 lejjel drágább.

Anarchia és üzlet

Párizsban potom áron vesztegetik a Spanyolországból megmentett műkincseket, de a képhamisítók is jó üzletet csinálnak

A francia fővárosból az utóbbi időben tért haza Budapestre egy ismert nevű magyar műtörténész tanár, aki egyenesen megdöbbentő adatokat említett meg arról, hogy milyen potom áron vesztegetik mostanában a francia fővárosban a legkülönbözőbb uton odajutott spanyolországi műkincseket.

Párizsban, amely valamikor a világ műkereskedelmének központja volt, az utóbbi esztendőben jóformán már senki sem vásárolt műkincseket. A nagyközönség sem pénzt nem áldozott, sem érdeklődést nem mutatott a remekművek iránt, míg most hirtelen a spanyolországi forradalom óta egyenesen példa nélküli „műkincs-konjunktúra” robbant ki a Szajna-parton.

Spanyolországban az anarchia vandalizmusa folytán az utcára kerültek olyan műkincsek, melyeknek pénzületi értéke felbecsülhetetlen! A menekülők beszélik, hogy rengeteg kép és műemlék már teljesen megsemmisült. Az utcán napirenden vannak olyan jelenetek, amelyek mályegesen megrendülést keltenek minden kultúraberben. Templomok lobbannak lángra, de a kivonuló tüzoltóság csak arra ügyel, hogy a tűz ne terjesszen át más épületekre. Barcelonában bombák, San Sebastianban elképzelhetetlen értékű képek pusztulnak el. A vörös szennvedély nem smert irgalmat. Nemcsak az embereket gyilkolják halomra, hanem a csőcselék minden emberi erzet megszegyenítő vandalizmussal veti magát reá a kolostorok, kastélyok, muzeumok évezredes óta féltve őrzött emlékeire és őrlöngve semmisített meg mindent. Greco Rubens, Murillo, Valasquez Raffael remekművei közül, amit megmenteni sikerült, az javarészt összegöngyölt tekeresekbe rejtve, titokban került át a francia határon, egyébként áldozatul esett volna a hisztériás tömegszennvedélynek.

Barcelonában történt, hogy sok más értékkel együtt egy Raffael-kép is az utcára került. Egy vörös katona cipelte magával, mikor amerikai turistával találkozott, aki azonnal alkudozásba bocsátkozott vele és mesébe illő összeget ígért az alkotásért. Az alku kis híján létrejött, amikor történetesen arra járt egy másik vöröskatona. Ez ráförmedt az alkudozókra:

— A forradalom nem üzlet!

Ezzel előrántotta szuronyát és végighasította Raffael remekművét.

A vörös forradalom — sajnos — igenis üzlet! Ez a megállapítás derült ki a műtörténész kijelentéseiből. A párizsi műkereskedők ugyanis hónapok óta a menekülők által megmentett remekművekre és azokat potom áron kaparintották kézhez. Soha annyi mestermű nem halmozódott fel a francia piacon, mint most. A műkereskedők restauráltatták a képeket, ha azok menekülés közben megrongálódtak és most tucatjával kínálják azokat a vevőknek. A tömeges kínálat következtében a műkincsek hihetetlenül olcsó áron kerülnek forgalomba. Magától értődik, hogy a helyzetet alaposan kihasználják a lelkiismeretlen képügynökök is, akik a hamisítványok valóságos tömegével árasztják el az egész várost. Bizonyos, hogy aki ma Párizsban klasszikus műkincsek után kutat, rengeteg meztelenül van kitéve.

Spanyolországban most Toledóért folyik a küzdelem. A rommá lőtt Alcazar alatt tömérdek műkincs pusztult már el, de a város 40 templomában még mindig roppant értékek találhatók.

OKTÓBERI SOROK

A csupasz fáknak ágait szomorú eső verdesi

Sárba dagaszt a puttonos s nóta hal el az ajkakon.

A vaksötétben el-el sir panaszos vadlúd gágogás.

Káromkodva veri lovát kátyuba ragadt fuvaros.

Varjak fekete serege siratja mindazt ami — volt.

Vidám arcokon a mosoly, Komor gondokká változik.

MARJALAKY TIBOR

Toledóban élt El Greco, a világhírű görög származású festőművész, akinek leghatalmasabb alkotása „Orgaz gróf temetése” a Sant Thomé templom egyik megrázóan szép festménye.

Mi lesz ezekkel a csodálatos festményekkel s mi történik a madridi Prado-nak a földkerekségen egyedülálló képtárával, ha a forradalom elvakult dühe meg nem kegyelmez nekik — vajon ki tudná azt megmondani?

Egy boldog nő eredeti levele

„Tisztelt Gyógyszerész úr! Nálam talán senki sem szenvedett borzasztóbban ideges gyomorbajban, már meguntam az orvosokhoz való járást, nem is tartottak betegnek és én pokolian szenvedtem, nem volt egy jó percem, míg a Gastro D meghozta a gyógyulást, nem is merem leírni, mert az csoda lenne. De gyomrom nyugodt, jól esik, amit eszem, emelygéseim elmúltak. Még ha minden évben meg is kell ismételnem a kurát, szívesen teszem. Most leányomnak, ki Thorma festőművész felesége és szintén ebben a borzasztó bajban szenved, ajánlom a szert és kérek címre egy üveg Gastro D-t küldeni. Kiss Ernőné, Diosig, Jud. Bihar.”

Ehhez a levélhez semmi kommentár nem szükséges.

Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában, București, Calea Victoriei 124.

KERESZTREJTVÉNY

ROVATVEZETŐ: CSÜRÖS EMILIA.

40. (233.) szám.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45
46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90

Beküldendő sorok: Vízsz. 1., 28., 31., 48., 64., 83. Függ. 1., 13., 34., 60.

Határidő: október 30.

Vízszintes sorok:

1 Közmondás. 14 Betű kiejtve. 15 (Fel) Derékára köt. 16 Híres kár. 17 Fém. 18 Mell-ék. 19 Büntetve volt. 21 ...Murzafa. 22 Szobafény tesz 25 Hintett. 26 Híres szultán. 28 Költői műfaj. 30 Van ilyen csiga is. 31 Költő (1704—79.) 32 Hajnal. 33 Szerb város. 35 Baleset. 36 Laokonban van. 37 Ivel ironó álneve. 39 Bibliai bölcs. 42 Rangrovídités. 43 Görög sziget. 46 Görög kérdőnévmás. 46 Időjelző. 48 Hangszer. 49 Utánoz. 50 Tejtetmék. 51 I. I. R. 52 Svéd uszó neve. 53 Betű kiejtve. 55 Zöldség + N. N. 57 Rag. 58 Női név. 60 Az „Országépítő” szerzője. 61 A hét vezér egyike. 63 E. R. G. 64 Tinódi. 66 ARE.. 68 48-as hadügyminiszter. 70 H-val lustálkodik. 71 Egy főlöszeges betűvel Európa legnagyobb folyója. 72 Villám népiesen. 73 Shakespeare szülővárosának folyója. 75 Egyesült Államok. 76 Láncolja. 77 Háízállat. 79 N. N. 81 Német rózsza. 82 Másállhangzó kiejtve. 83 Filozófiai irány.

Függőleges sorok:

1 Osztrák államférfi (1773—1859). 2 Ró. 3 Ég teszi. 4 Női név. 5 Tagadó szó. 6 Jaz mássalhangzó. 7 Van ilyen ágy is. 8 Keresskedelmi műszó. 9 Világtalan. 10 I. Görög betű. 11. Kutya teszi. 11 Kerék teszi. 12 Jelző. 13 1707-ben volt. 18 K-val fán van. 19 Kergető. 20 Idegen három. 22 Elad. 24 Karol. 27 Porció. 29 Zenei hang. 31 K-val sütemény. 34 Van ilyen ünnep is. 35 Dunamenti város esztől. 38 Mérges kigyó. 40 ...lom. 41 Idegen női név. 43 Becézett fiunév. 44 Szent idegen összetételben. 46 Orosz folyó. 47 M-mel idegen tenger. 49 Idegen „enyém”. 51 Az első pilóta +

zs. 54 Névutó vessző nélkül. 55 Ilyen a tenger vize. 56 N. N. G. 57 Irország lakói. 59 Szülő. 60 Nagyszőrű állatról lóg le. 62 község. 63 Fehérneműje, ford. 65 Nem helyes. 66 Vesszővel cladják. 67 Női név. 69 Sütemény. 74 Uj idegen összetételben. 76 Csepű. 78 Igekötvő. 80 37. vízsz. 81 Sir. 82 Bánat.

38. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése: (Beküldte: **Zakariás I. István.**)

Vízsz. 1. „Apus, nem szégyelled magadat? Eredj a Barokáldiba!” (Barokáldi híres cirkusz volt akkoriban.) 19. Igen? Annál jobb! 39. Kentaurók. 43. Pénteki álom. 79. + 101. Személyesen kell érte menni? Függ. 1. Az orvos csak felírja a szert, de nem veszi be ő maga, 33. + 28. + 37. „Amikről kérdeznél akar, abszolúte fogalmam sincs!” 93. Kelme.

Megjejtették: Dr Simon Gyula, Szabó Józsefné, Lobenschuss József, Jámhor Kálmán, Martonffy Zoltánné, Weber Antal, Adámkovits Aladárné, Lázár Béla, öz. Zaknoffy Antalné, Benedek Judit, Misztrik Kató, Dombrády Ferenc, Zakariás Tibor, Lengyel Edit, Páll V. Géza, Simon Mária és Zoltán, Páll Jenő, Müller Margit, Kovács László, Pataki Jenő, Kelemen Sári, dr Korökes Zoltán, Sándor Margit, Horváth Géza, Weisz Sándor, Pétery János, dr Geréb Otón, Fleht Ferenc, Torday András, Mayor Géza, Mayer Klári, Kiss Jenő, Kovács Ilonka, Gyáli Barnabás, Boros Katalin.

A sorozáson **Horváth Géza** (Mercurea-Ciug) nyerte meg a kisorsolt könyvet. Postára tették.

KÖZGAZDASÁG

Új meglepetés a pénzügyintézetek számára: A jövőben csak a külön engedéllyel bíró bankok foglalkozhatnak bankműveletekkel

A cégszövegben román nyelven kell feltüntetniük a helységneveket

Ismeretes, hogy az 1934 május 8-án életbe lépett ügynevezett banktörvény szigorú szabályokhoz kötötte a bankok működését és megszabta azt is, hogy milyen vállalatok foglalkozhatnak egyáltalában bankműveletekkel. Ezzel kapcsolatos a *Consiliul Superior Bancar* legújabb kiadott rendelete, amely így hangzik:

1. A bankkereskedelemtől szóló törvény rendelkezése értelmében az 1934 május 8-án létező bankokon kívül, amikor a bankkereskedelemtől szóló törvény életbe lépett és amikor ezeket a bankokat külön bevezették a banktársaságok cégjegyzékébe, senkinek foglalkozhatik bankműveletekkel, csak abban az esetben ha erre a fent említett törvény rendelkezéseinek megfelelően a *Consiliul Superior Bancar*-től külön speciális engedélyt kap.

Ennek folytán mindazok, akik az említett törvény rendelkezéseire ellenére engedély nélkül szokásszerűen a törvényben meghatározott és a

végrehajtási utasításban részletezett módon bankműveletekkel foglalkoznak, átadottnak a bírói hatóságoknak a szankciók alkalmazása céljából. A rendelet figyelmébe ajánlja a tetteseknek, hogy a büntetés három hónaptól két évig terjedhet fogság, valamint húszezer leitől fél millió leig terjedhet pénzbüntetés.

2. A *Consiliul* ugyanekkor felhívja a bankvállalatok figyelmét arra, hogy a cégekben esetleg szereplő romániai helységneveket román nyelven kell feltüntetniük, még a cég idegennyelvű fordításában is, tehát ha a cég német, francia vagy magyar nyelven is szól, a helység névnek feltétlenül a hivatalos nyelven kell írva lennie.

Az érdekelt bankoknak tehát eszerint sürgősen meg kell változtatniuk cégük felírását és az engedélyt is kérniük kell a legfőbb bankári tanácstól úgy, ahogy azt a törvényes rendelet előírja.

Alakítsunk fogyasztási szövetkezeteket

Írta: Fekete György

Különösen a mai nehéz viszonyok között érezzük, hogy gazdaságilag mennyire szervezettelennül állunk. Hiányzik egy hatalmas átfogó tökéletes, szövetkezeti szervezet, amellyel utját lehetne állani a különféle kartellek ádrágitó-spekulációinak.

Lásuk, hogy a fogyasztási szövetkezetekre milyen szerep vár a kisgazda-társadalom megszervezésével kapcsolatban és miért kell a gazdaságunknak fogyasztási szövetkezetben tömörülnie. Ennek megvilágítására idézek Harmath János dr-nak, a Hangya Központ vezérigazgatójának a bodói gazdakör 25 éves jubileumán: „Szövetkezeti mozgalmunk és a mezőgazda-érdekek védelme” címen elhangzott előadásából:

„A kisgazdáknak tisztában kell lenniük azzal, hogy neki gazdatársaival szövetkeznie kell és érdekei védelmére szövetkezetekbe kell tömörülnie, ellenkező esetben a mai, mint küzdelmesebb világban a harcot sikerrel nem folytathatja és előbb-utóbb elbukik, akár vagyonos, akár szegény.

A gazdáknak tömörülniük kell a fogyasztási szövetkezetekben, jó és olcsó háztartási cikkek, valamint mezőgazdasági szerszámok, kellékek beszerzésére, hogy a keservesen megszerzett krajcárjaikat helyesen és okosan költseik el.

Legfontosabb dolog lévén a gazdasági megerősödés útján egy családra nézve az, hogy keserves szerzeményével mit csinál, hogyan költi el azt, hogyan vásárol azzal, milyen áron és milyen jó áruval fejezi a megélhetéshez és a munkálkodáshoz, életfenntartásához szükséges anyagi szükségleteit.

E tekintetben minden falunak meg kell alkotnia a fogyasztási szövetkezetét, amiben a gazdák tömörülve, a maguk közül választott vezetőség segítségével önmaguk szerezzék be előnyösebben és megbízható módon, összes szükségleteiket. — Keresményeiket, pénzüket a saját szövetkezeti boljukban költseik el, hogy a gazdák érdekeivel egyébként vajmi keveset törődő, haszonhajtó idegenkereskedelem, vagy közvetítő haszna megszűnjön és a gazda vásárlásain elérhető haszon, a gazdák szövetkezetében maradjon vissza, a faluban és ott tőkévő növekedve és állandóan gyarapodva, a falu gazdáinak az érdekeit szolgálja.

A szövetkezet egy nagy gyűjtőpersely ez esetben, amelyből a gazdák szükség esetén elővehetik a megtakarított tőkét, fajtálatok vásárlására, mezőgazdasági közbeszerezésére, az adóik támogatására és bármilyen más, közérdekű mezőgazdasági cél előmozdítására, vagy megvalósítására.”

A fogyasztási szövetkezeteknek a tagok, a fogyasztók naponkénti vásárlásai révén eléggé fel nem becsülhető, közös tőkegyűjtő szerepük van. A fogyasztást sem a gazdasági válság, sem

a konverzió nem tudta megbénítani. Eppen ezért fogyasztási szövetkezetek a legnehezebb gazdasági körülmények között mutatták meg életképességüket, élnitudásukat.

Utóbbi évek folyamán is több „Hangya” fogyasztási szövetkezet vásárolt ingatlant, vagy épít kulturházat, szerez be gazdasági gépeket, létesít könyvtárat a tagok közös használatára.

Apróhirdetések

Apróhirdetések díja szavankint 3 lel, vastagabb betűvel 6 lel. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lel. (Az állástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény).

Állás-vétel

Fajtízsa
kanári madarak olcsón eladók. Oradea, Strada Oltenia No. 8.

Lószerszámok
kulcsokat, két lóhoz, kifogástalan állapotban megvennék. Oradea, Strada Dimitrie Cantemir 57. szám.

Vivőkardot
(jó állapotban levőt) veszek. Oradea, Strada Millerand 3. Szentmiklóssy.

Jókarban
levő fekete női télikabát eladó. Oradea, Str. Delavrancea 16. szám.

Eladó
jó karban lévő sötétkék női télikabát, kisebb alakra. Cim: Oradea, Str. Gheorghe Lazar No. 5. Szabó J.

Eladó cimbalom
Str. Porumbelului 11. alatt. Pollmann.

MAGAS
árért veszek aranyat, ezüstöt, brilliántot bármilyen mennyiségben. HERBST ékszerész Oradea, Bul. Regale Ferdinand No. 3.

Pálma
eladó. Oradea, Str. Pasteur 79. szám.

Használt
ebédlő butorok és egy szobakálya eladók. — Oradea, Strada Ciocariu 30 szám.

Lakás

A román kat. püspöki palotával szemben
Briand-ut. 18. szám, modern háromszobás magánház november 1-től bérebeadó a püspökségi gazdasági hivatalnál.

3 szobás
modern utcai balkonos lakás novemberre kiadó. Oradea, Str. Take Jonescu 15. sz.

Két utcai szoba
konyha és mellékhelyiségekből álló lakás kiadó. Oradea, Str. Leagănului 12. sz.

Kiadó
kétszobás alkoves lakás, fürdő, és előszobával, kertes házban, november 1-re. Oradea, Str. Ioan Ciordas 38.

Kiadók
új házban egyszobás, fürdőszobás és 3 szobás lakások. Oradea, Ciocariu-utca 35-a.

Kiadó
egy háromszobás, összkomfortos lakás november 1-re. Oradea, Str. Cantemir 25. szám.

Bérelnék

rövid zongorát, vagy pianinót. Cim: Chaura, Oradea, Str. Reg. Carol 19. szám.

Alkalmazás

Házvezetőnőnek,
gyermek mellé vagy irodába ajánlkozom azonnali belépésre. Magyar mellett tökéletesen birom írásban és szóban a német nyelvet és nagy gyakorlatom van a magyar, német levelezésben és a könyvelésben is. Megkereséseket „Azonnal” jellegre kérek a kiadóhivatalba.

Jobb mindenes
azonnalra főlvetetik. — Oradea, Str. Take Jonescu 41. Kapuval szemben.

Mindenes szakácsnő
október 15-i belépésre főlvetetik. Bozsákné, D. Cantemir 57.

Textiles
és rövidáru kiszolgáló 15-re helyben vagy vidékre állást keres. Szabó József, Oradea, Str. Hilária 2-a.

Kiszolgáló
és tanuló lány felvétetik Pfaff cégnél, Oradea, Sas-passage.

Oktatás

Láposy Erzsébet
zenetanárnő

Str. Simeon Stefan No. 20. Beiratkozások folytatólagosan. Mérsékelt tandíj.

Felelősséggel
elvállalom elemisták, liceumi magántanulók és liceumi rendes tanulók házi oktatását, előkészítését. Cim a kiadóban.

Hilánfelle

Fajgyümölcsfák
garanciával, rózsák, alakbukzusok, stb. kaphatók, Széles falkola, Oradea, Strada Haşdeu 5.

Női és férfi cipők
elegáns, tartós kivitelben az Apolló cipőszalonba készülnek. Oradea Bul. Regele Ferdinand 12. Apolló-palota.

Figyelem!
Tarján óra és ékszer szaküzlete, Oradea, Bulvardul Regele Ferdinand No. 8. Arany magas árban veszek.

PUHA OLMOT állandóan vesz a Szent László-nyomda r. t. Oradea, Strada Regele Carol No. 5.

Trieszti kávé és tea közvetlen behozatala Aszódi, Sas-palota

Kávé és tea osztályomban az új termésű kávék és teák megérkeztek. — Az általam ajánlott minőségek kizárólag csak egyedül üzletben kaphatók. Gyöngykávé, Maragucsi, Cuba, erős zamatu háztartási kávé igen olcsón, arany Jáva, Ceylon, Cuba, Mocca kávék, 8 féle zamatu pörkölt kávéim izre utározhatatlanok. Valódi török kávék kilója 140—160 és 180 lei. Világi teacégek Horniman's, Lipton, Tee kanna, Pekárek, Kiahta's, Piccadilli, Melrose, Kingdem-Blend, „U” „K” angol királyi udvar teái, J. C. Popoff összes világi cégek teabehozatala.

Aszódi, Sas-palota.

Eddig a „Hangya” hálózatában 7 szövetkezetnek 9 cseplőgépe van, amit nem a tagok külön hozzájárulásából vásároltak a szövetkezetek, hanem azokból a jelentéktelennel látszó összegekből, amelyeket évek folyamán a tagok napi vásárlásán gyűjtöttek össze a közös szövetkezeti perselyben.

A további cél a szövetkezeti értékesítés megszervezése. Itt nagy szerep vár a „Hangya” fogyasztási szövetkezetekre, melyek egyuttal értékesítő-szövetkezetek is. Hivatásuk tehát a gazdák terményeinek a lehető legjobb áron való értékesítése. A keret megvan, csak tartalommal kell megtölteni! A fogyasztási szövetkezetek állandó helyiséggel, megfelelő szakemberrel rendelkeznek a boltkezelő személyében, aki különben is áruval foglalkozik, tehát a gyakorlati készsége megvan. Ugyiszólván készen áll az egész Hangya-hálózat az értékesítés keresztülvételére a maga 320 szövetkezetével, csak az indítást várja.

Hiányzik azonban a meginduláshoz a megfelelő tőke, ami nélkül nem lehet a szövetkezeti értékesítést megkezdeni. A banati németek hiánya, öntudatos magatartása, az alig pár éves értékesítő szövetkezetekkel szemben, mutatja azt az utat, hogy milyen irányban kell haladnunk. A fogyasztási szövetkezetek iránti bizalommal és öntudatos magatartással gyűjthetünk mi is újabb közös szövetkezeti tőkéket, az értékesítéssel megkezdésére.